ZAVALLILAR

yılmaz güney

ZAVALLILAR

Bu kitap İshak Basımevi'nde dizilmiş ve basılmıştır.
Birinci basım: Haziran 1976
Dağıtım: GÜNEY FİLM

Güney Filmcilik
Sanayi ve Ticaret A.Ş. Yayınları
Senaryo Dizisi: 7

ZAVALLILAR

YILMAZ GÜNEY

- Zavallılar üzerine tartışma
- Filmin hikâyesi
- Senaryo
- Basında «Zavallılar»

Güney Filmcilik Sanayi ve Ticaret A.Ş. Yayınları
Sakızağacı Cad. Güney Han No. 2 Kat 1 Beyoğlu

Güney Filmcilik Halkla İlişkiler Bürosu tarafından
basıma hazırlanmıştır.

GİRİŞ

«Zavallılar» Yılmaz Güney'in yönetmen, senaryocu, oyuncu ve yapımcı olarak üç yıl kadar önce çekimine başladığı, bilinen nedenlerle yarım bırakmak zorunda kaldığı filmin, eldeki parçalardan yararlanarak, yeniden bütünlenmiş şeklidir.

Bizim tamamlamak durumunda kaldığımız filmin konusu, Güney'in yokluğu nedeniyle, tamamen değişmiş, daha önce tasarlanan hikâyeyle (Güney'in belirlediği tiplerin yeni hikayede kullanılmasından doğan, tema benzerliği dışında) uzak yakın hiçbir ilgisi kalmamıştır.

.....

Eldeki parçalardan yararlanarak, bütün bir film yapma fikri, ortaya çıktığı ve bu görev bana verildiği zaman, daha önce de bir kaç kez seyrettiğim parçalardan, nasıl bir bütüne varabileceğimizi, düşünmeğe koyulduk. Yılmaz'dan belli yazılı bir çözüm yolu gelmemişti. Filmin yapımcısı Süha Pelitözü, Yılmaz'la teması olan Ali Özgentürk, daha sonra da çekilen bölümün oyuncularından Güven Şengil'le nasıl bir çözüme gidilebileceği, kısa bir süre tartışıldı. Yılmaz, hikâyesine hapishanede tesadüfen bir araya gelmiş, arkadaş olmuş, üç kişiyi anlatmakla başlamıştı sanırım. Bunların üçü de işsiz güçsüz takımından, vasıfsız, ezilmiş, bilinçsiz insancıklardı: Abu (Yılmaz Güney), Arap (Güven Şengil), Hacı (Yıldırım Önal). Yılmaz iyi bir raslantıyla, filmin, hikâye önceki ilk bölümünü hapishane ortamı içinde üç suçlu tipin tanıtılmasını, çekebilmişti.

İçinde yaşamak zorunda kaldığımız bugünkü toplum düzeninde, sosyo - ekonomik yapının getirdiği çeşitli zorlamalarla, birtakım insanlar, suçlu olmağa mahkûmdu. İnsanlar, bu düzen değişmedikçe, sayıları hergün biraz daha artarak suça itilecekler, suç işleyecekler, hep yalnız olacaklar, hep korkacaklar, hep kaçacaklardı. Tema olarak, daha önce Yılmaz'ın seçtiği tiplerden yola çıkarak, bu gerçeği seçtik.

(Atıf Yılmaz'ın yazısından. Yedinci Sanat. Aylık sinema dergisi. Sayı 21. Mart 1975)

«ZAVALLILAR» ANTALYA ŞENLİĞİNDE

«Zavallılar» 1975 yılında yapılan, Antalya Film Şenliğinde, «Endişe» ve «Arkadaş» tan sonra en iyi üçüncü film ödülünü aldı. Ayrıca filmin oyuncusu Seden Kızıltunç en iyi yardımcı kadın o oyuncu olarak değerlendirildi.

«ZAVALLILAR»'A SALDIRI

«Zavallılar»ın oynatılması sırasında Türkiye'nin çeşitli yerlerinde olaylar çıktı. Karadeniz, Ege bölgelerinde filmi oynatan sinemalar saldırıya uğradı. Maraş'taki sinemaya da bombalar atıldı.

Bu olaylar üzerine Güney Film basına aşağıdakia çıklamayı yaptı:

«Bilindiği gibi, Maraş'ta Yılmaz Güney'in «Zavallılar» adlı filminin oynatıldığı sinemalara komandolar tarafından saldırılmış, seyirciler zorla dışarı çıkarılmış, filmin kopyaları yok edilmiş ve sinemalar tahrip edilmiştir.

Olay Hitler rejiminin bütün özelliklerini taşımakta, özellikle kitap yakılması olayını hatırlatmaktadır. Saldırı özünde, Türkiye'de halka yapılmıştır ve onun mücadelesine hizmet eden düşüncenin yolunu tıkamak amacını gütmektedir.

Bunlar Güney Film'in sürdürmekte olduğu, halkının yanındaki mücadelesini hiç bir zaman hiç bir şekilde önleyemeyecektir.

Güney Film ayrıca olayı, Başbakan'a, İçişleri Bakanlığı'na, Kültür Bakanlığı'na ve Maraş Valiliği'ne bir telgrafla duyurarak olay hakkında gerekenin yapılmasını istemiştir.

Güney Film'in çektiği telgraflar aşağıdadır:

İstanbul, 9. Haziran. 1975

ACELE

Sayın Süleyman Demirel
Başbakan
ANKARA

Önceki gece Kahramanmaraş ilinde kendilerine komando adı verilen bir gurup içinde çok sayıda seyircinin bulunduğu Atlas ve Ceylan sinemalarına saldırarak halkı zorla dışarı çıkarmışlar ve gösterilmekte bulunan Yılmaz Güney'in Zavallılar adlı filminin kopyalarma el koyarak tahrip etmişlerdir.

Aynı saldırganlar Atlas ve Ceylan sinemalarının koltuk ve film makinalarını kırarak büyük ölçüde zarar ve ziyana sebep olmuşlardır.

Bütün yasal işlemleri yerine getirilerek Türkiye'nin her yerinde gösterilmekte bulunan Yılmaz Güney'in Zavallılar filminin Kahramanmaraş ilinde saldırıya uğraması, özünde halka karşı girişilmiş bir saldırıdır.

Olayı yukarda andığımız değerlendirmelerle protesto etmeniz gerektiğine inanıyoruz.

İstanbul 9. Haziran 1975

ACELE

Sayın Oğuzhan Asiltürk
İçişleri Bakanı
Ankara

Önceki gece Kahramanmaraş'ın Atlas ve Ceylan sinemalarında gösterilmekte bulunan Yılmaz Güney'in Zavallılar adlı filmi kendilerine komando adı verilen bir gurup mütecaviz tarafından basılarak büyük ölçüde tahrip edilmiştir. Seyircileri zorbalıkla dışarıya çıkartan, sinemaları tahrip eden saldırganlar olaydan sonra ortadan kaybolmuşlardır.

Aynı saldırganlar daha önce sinema sahiplerini tehdit ederek, kişi güvenliğini ortadan kaldıran ve yasalara göre suç sayılan bazı girişimlerde de bulunmaktan kaçınmamışlardır.

İlk elde edinilen bilgilere göre olayla ilgili tek sanık bulunmamaktadır. Yılmaz Güney'in Zavallılar filmi dolayısıyla Kahramanmaraş ahalisine, özünde tüm halka yapılan bu saldırıyı protesto etmeniz ve saldırganların bir an önce yakalanıp adalete teslimi konusunda acil girişimlerde bulunmanız gerektiğine inanıyoruz.

İstanbul, 9. Haziran. 1975

ACELE

Sayın Rıfkı Danışman
Kültür Bakanı
ANKARA

Önceki gece Kahramanmaraş'ın Atlas ve Ceylan sinemalarında gösterilmekte bulunan Yılmaz Güney'in Zavallılar adlı filmi kendilerine komando adı verilen mütecavizler tarafmdan basılmış, filmi seyretmekte olan seyirciler zorbalıkla dışarıya çıkarılarak adı geçen sinemalar tahrip edilmiş ve filmin kopyaları imha edilmiştir.

Yılmaz Güney'in Zavallılar filmine yapılan saldırı önünde halkın düşünce ve kanaat özgürlüklerine, dolayısıyle en yaygın kültürel araçlardan olan sinemaya karşı yapılmış bir saldırı niteliğindedir.

Ülkemizdeki kültürel bir çalışmaya yapılan bu çirkin tecavüzü Kültür Bakanı olarak protesto etmenizi bekliyoruz.

İstanbul, 9. Haziran. 1975

ACELE

Sayın Naim Cömertoğlu
Kahramanmaraş Valisi
KAHRAMANMARAŞ

Önceki gece ilimizde faaliyet gösteren Atlas ve Ceylan sinemaları kendilerine komando adı verilen mütecavizler tarafından basılmış, Yılmaz Güney'in Zavallılar adlı filmini seyretmekte olan seyirciler zorbalıkla dışarıya çıkarılmış adı geçen sinemalar tahrip edilmiş ve filmin kopyaları imha edilmiştir. Daha önce tehdit edilen sinema sahiplerinin başvurusu üzerine Valiliğiniz gerekli tedbiri alarak iyi niyetini göstermiş bulunmaktadır.

Ancak önceki gece meydana gelen olaylarda tek suçlunun bile yakalanmamış olması Valiliğinize de sorumluluklar yüklemektedir. Herşeyi ile önceden plânlandığı anlaşılan bu saldırının suçluları yaaklanıp adalete teslim edilmedikçe bu tür olaylar sürüp gidebilecek ve filmlerinizin yeniden gösteriminde saldırganların girişecekleri tecavüzler valiliğinizin sorumluluğunu daha da arttıracaktır. Saldırganların bir an önce yakalanarak adalete teslim edileceğine inandığımızı belirtir, kurumumuza karşı gösterdiğiniz ilgiye teşekkür ederiz.

Bu telgraflardan sonra, Maraş Valisi, Güney Filın yetkililerine tedbir alındığını açıkladı. Buna rağmen ertesi gün «Zavallılar»ın oynadığı sinemaya bir bomba daha atıldı. Va-

li bu son saldırıdan bir süre sonra Güney Filme mütecavizlerin ikisinin adlarını vererek, yakalandıklarını ve haklarında yasal işlemin yapılması için adalete teslim edildiklerini bildiren bir telgraf çekti.

Faşizmin bu tür engellemeleri, «Zavallılar»ın bütün Türkiye'de ve yurt dışında oynanmasını önleyemedi. «Zavallılar» şimdi de pek çok yerde mücadelesine devam ediyor.

FİLMİN HİKÂYESİ

İstanbul yeni bir güne başlıyor. İstanbul uyanıyor. Camileri, minareleri, caddeleri, vapurları, köprüleri, sarayları, çöplükleri, yoksulları, gecekonduları, zenginleri, işçileri, balıkçıları, köşkleri, kuşları, dumanları, hırsızları, polisleri, katilleri, burjuvaları, fabrikaları, suçluları ve suçsuzlarıyla İstanbul uyanıyor. Bir çocuk cami kapısından ayakkabı çalıyor. Bir hamal sırtındaki yükün altında ezilmemeye çalışıyor. Bir işçi Sirkeci garında Almanya'ya gidecek treni bekliyor. Bir vapur dumanlarını bırakarak ilerliyor. Bir turist köprüden dünyayı seyrediyor. Bir liman işçisi kalın halatlara asılıyor. Bir esrarkeş bir duvarın dibinde uyukluyor. Bir orospu evine dönüyor. Bir çöplükte iki çocuk kırık bir oyun-

cağı almak için dövüşüyor. Bir seyyar satıcı apartmanların arasında bağırarak ilerliyor. Bir çocuk seyyar satıcının arabasından plastik bir kova çalıp kaçıyor. Bir hizmetçi çocuğu görüyor. Bir bakkal çırağı, bir kapıcı, çocuğun arkasından koşuyor. Bir şoför çocuğu yakalıyor. Bir polis karakolda çocuğa dayak atıyor. Bir komiser «atın şunu sûbyanlar koğuşuna» diyor. Bir gardiyan mapusanenin kapısını açıyor. İstanbul uyanıyor.

İstanbul yeni bir güne başlarken Sultanahmet Cezaevi'nde mahkûmlar da uyanıyor. Volta atıyorlar, çok önemli şeylerden söz eder gibi heyecanla konuşuyorlar, sigara içiyorlar, düş kuruyorlar, birbirlerini seyrediyorlar. Hacı ile Arap duvarın dibine çömelmişler güneşleniyorlar. Arada bir, az ileride duran Abu'ya bakıyorlar. Abu sigara içen bir adamı seyrediyor. Abu sabırsız gözü adamda bir şey bekliyor. Adam sigarayı atar atmaz Abu yavaşça izmariti yerden kapıp arkadaşlarının yanına dönüyor. Onlara izmarit ikrâm ediyor, ama Hacı'da Arap'ta içmiyorlar. Kederli, geleceklerinden söz ediyorlar. Üç gün sonra cezaları bitiyor. Dışarı çıkınca ne yapacaklar? Yatacak yerleri bile yok... Polis, açlık, soğuk onları bekliyor. Felâketler onları bekliyor. Bir çare bulup bahara kadar kalabilseler. Ah şu sıcak mapusanede bir kalabilseler.

O sırada koca bir baklava tepsisi geçer önlerinden. Hepsi onu izlerler. Hacı bütün özlemini ortaya dökmeden edemez.

— Baksana karıya, her gün bir tepsi gönderiyor. Allah bize düşürmedi. Günde beş vizite yapsa işte sana ikiyüz elli kağıt. Böyle bir dostum olsa yok mu, ne açlıktan korkarım ne polisten....

Abu'nun aklına bir şey gelmiş gibidir. Kalkar baklava tepsisinin ardından yürür. Baklava tepsisi üç mahkumun önüne konur. Abu'nun aklı fikri baklavada. Büyük bir iştahla baklavaları yiyen üç mahkuma yaklaşır, yanlarına oturur. Baklava yiyenler oralı bile değildirler. Abu onları uzun uzun seyreder, ikram etmelerini bekler. Sonunda dayanamaz, iki mahkumu iter, tepsiyi kapıp koğuştan dışarı fırlar. Koğuştakilerin hepsi arkasından koşar. Bir bağrışmadır kopar. Abu demir parmaklıklı bir kapıdan girer, sırtıyla kapıyı kapatır, baklavaları yemeye başlar. Kalabalık kapıya yığılır, parmaklıkların arasından uzanan eller, Abu'nun gırtlağına saçına sarılır. Abu büyük bir dirençle baklavaları yemeye devam eder. Sonunda kapı açılır, Abu bir yana baklava tepsisi bir yana savrulur. Öfkeli kalabalık Abu'nun çevresini sarıp dayak atmaya başlarlar. Arap ve Hacı'da gelir Abu'yu kurtarmaya çalışırlar. Az sonra gardiyanların düdük sesleriyle birlikte Müdür girer içeri, ortalık yatışır. Abu'nun yüzü gözü kan içindedir. Herkes korkuyla müdür'e bakar. Müdür Abu'ya yaklaşır..

— Bunu niye yaptığını biliyorum Abu.

Ama ne yaparsan yap seni burada tutmayacağım anladın mı?

Abu korkuyla bağırır. Dışarının cehennemi gelir aklına.

— Baklavayı ben çaldım. Beni hapsedin. Suçluyum. Serbest bırakamazsınız beni.

Ama müdür kararlıdır. Gardiyanlara Abu'nun saçlarını kesmelerini söyler. Gardiyanlar hemen Abu'nun koluna girip götürürler. Abu'nun sesi mapusaneyi çınlatmaktadır.

— Suçluyum.. Serbest bırakmayın beni.. Çıkmak istemiyorum.. Dışarı çıkıp hırsızlık mı yapalım.. katil mi olalım..

Mapusanenin duvarları sağırdır. Abu kederli yüzüyle berberin aynasının önüne oturur. Traş makinası saçlarında dolaşmaya başlar. Abu yüzünün çizgilerine bakar, kesilen saçlarına bakar. Yıllardır kaç kez, istemediği halde saçları kesildi böyle. Bunu düşünür. Saçlarının ilk kesilişini hatırlar. Çocuk Abu'yu hatırlar. Ağlayışı, gardiyanlardan korkusu, ilk olarak mapusaneye düşüşü hepsi tek tek gözlerinin önüne gelir :

Çocuk Abu sûbyanlar koğuşunda suçlu çocukların arasındadır. Ürkek, tedirgin. Çocuklar oyun oynamaktadırlar. Çocuklar Abu'nun çevresinde dolaşmakta, kafasına vurarak bağırmaktadırlar.

— Abu'ya bak.. kel kabak.. Abu'ya bak.. kel kabak..

Abu kendini korumaya çalışır. Başka bir köşede bir çocuk diğer bir çocuğa sigara satmaktadır. O sırada oynayan çocuklardan biri yere düşer. Çocuklar başına toplanır. Koğuşa bakan pencereden, avukat, bütün bu olanları görmüştür. Çocuklardan yere düşenin sarâsının tuttuğunu öğrenir. Onlara soğan verir. O sırada Abu'yu görür.

— Sen tahliye olmamışmıydın Abu?

— Sonra anlatırım Avukat abi.

Avukat ve çocuk Abu ranzada oturup konuşurlar. Çocuk Abu'nun anlattıkları Avukat'ı etkilemiştir. Abu saralı çocuğa doktorun hiç bakmadığını, çocukların koltuk altına pişmiş yumurta konduğunu, aç olduklarını söyler. Avukat, Abu'nun hayatını merak etmektedir. Bu çocuk hangi nedenlerle suçlu olmuştur. Abu cebinden eski bir gazete parçası çıkarır. Bir haberi gösterir :

«Evli bir kadın zorla odasına girmek isteyen kocasının arkadaşını ekmek bıçağıyla öldürdü.»

— İşte bu annem, şimdi mapusanede.

— Anlatsana nasıl oldu..

«Babam işkazasında ölmüş.. Tazminat verecekler diye bekledik aylarca. Boşuna bekledik. Konu komşu araya girip annemi bir adamla evlendirdiler. Ne geldiyse başımıza o üvey babam yüzünden geldi. Aç kalmasak annem o adamla evlenir miydi hiç. Öyle güzel okuyordum ki. Okuldan o çıkardı beni. Kitaplarımı ateşe attı, defterlerimi ateşe attı. Çok

ağladım. Ağladıkça, beni, annemi döverdi. «Senin yaşında çocuklar ev geçindiriyor» derdi.

Sık sık kaçmaya başladım evden. Zenginlerin oturduğu yerlere giderdim. Oyuncakları olan, oynayacak bahçeleri olan çocukları seyrederdim. Üzülürdüm. Sonra geceleri Sirkeci meydanına giderdim. Sen orada çocukların satıldığını bilir misin Avukat abi. Hamallara, kahyalara satılıyordu çocuklar. Ben seyrederdim. Beni de satmak istediler. Ben istemedim. Kaçtım. Tophanedeki kahvelerde sabahlardım.

O gece bir liram bile yoktu. İki gündür bir şey yememiştim. Üşüyordum. Anamı özlemiştim. Belki bir tas sıcak çorba koyardı önüme. Evimizin yolunu tuttum. Bizim sokağın köşesinde üvey babamla bir adam pazarlık ediyorlardı. Anlamamıştım. Pazarlıkta anlaştılar, üvey babam ayrıldı oradan. Adam da bizim evin kapısını açtı. Korkuyordum. Pencereden bakmaya başladım. Anam önce gelenin üvey babam olduğunu sanmıştı. Sonra adamı görünce geri çekildi, ürktü. Adam anneme kötü bir şey yapmak istiyordu.

— Numara yapma bana. Kocana tıkır tıkır para saydım, senin için.

Annem iyice korkmuştu. Ben iyice korkmuştum. Ne yapabilirdim. Adam annemin üstüne saldırmıştı. Elbisesini yırtmak istiyordu. Annem bağırmaya başladı. Adam annemi yere düşürdü. Altına aldı. Anam artık haykırıyor-

du. Kapıyı açtım, içeri girdim, adamın üstüne atladım. Gırtlağını sıkmak istedim. Adam beni tutup duvara fırlattı. Başım duvara çarptı. Başım döndü. Gözlerim kapanır gibi oldu. Yalnız anamın ekmek bıçağını adamın sırtına sapladığını gördüm. Anam adama vuruyordu. Bayılmışım. Ayıldığımda anam başımdaydı. Beni seviyordu. Ağlıyordu. Anamın elleri kan içindeydi. Adam da yerde cansız yatıyordu. «Kaçalım» dedim anama. «Ben sana bakarım» dedim.

Ertesi gün bizi yakaladılar. Anama sekiz yıl hapis cezası verdiler.

Bi sigara versene Avukat abi.

Anam da içeri girinci ortada kaldık. Ne başımı sokacak bir dam, ne işim vardı. Bir boyacı arkadaşım vardı. Hastalanınca sandığını ben alıyordum. Kazancın yarısını ona götürüyordum. Bir gün gene sandığı aldım. Parka gittim. Çocuklar top oynuyorlardı. Benim de canım top oynamak istedi. Hem de çok istedi. Sandığı bir kenara koyup seyretmeye başladım. Çocuklardan birine top oynamak istediğimi söyledim. «Olmaz» dedi. Geri döndüğümde sandık yerinde yoktu. Çalmışlardı. Bekçi amcaya söyledim. Beni azarladı. Bu işimi de kaybetmiştim. Geceleri sokakta dolaşıyordum. Karnım açtı, üşüyordum. Pencerelerden yemek yiyen insanları seyrediyordum. Apartmanların ışıklarını seyrediyordum. Bir apartman gördüm bütün ışıkları yanıyordu. Yalnız bir katın ışıkları sönüktü. Çok hır-

sızlık hikayesi dinlemiştim. Başka çarem yoktu. İçeri girip zili çaldım. Birisi çıksaydı «Şerife abla burada mı» diye bir şey uyduracaktım. Kimse açmadı. Cebimden bir demir parçası çıkardım. Kilidi zorladım. Açılmıştı. İçeri girdim. Bir sıcaklık çarptı yüzüme. O evin sıcaklığını hâlâ hatırlarım. İliklerime kadar ısınmıştım. Mutfağa girdim. Açtım. Buzdolabında binlerce yemek vardı belki. Yedim durmadan yedim. İçtim durmadan içtim. Sonra nasıl olmuşsa uyumuşum. Bir kadın sesi uyandırdı beni. «Hırsız var, koşun» diye bağırıyordu. «Polis» diye bağırıyordu. Karnım açtı, başka çarem yoktu. Beni karakola götürdüler, çok dövdüler.»

Abu'nun anlattıkları Avukat'ı duygulandırmıştır.

— Senden utanıyorum Abu, hem de çok utanıyorum.

Abu'nun, berber aynası önünde hatırladıkları, gözlerini doldurmuştur. Çocukluğu, avukat, annesi bir bir geçer gözleri önünden. Çocukluğu bir cehennem gibidir onun için. Şimdi de dışarı çıkacak, cehennem yeniden başlayacaktır.

Tahliye oldukları gün, Abu, Arap ve Hacı Sultanahmet parkında oturmaktadırlar. Hiç konuşmadan çevrelerini seyrederler. Hayat bütün hızıyla akmaktadır yanıbaşlarından. Üçünün de bir işi, gidecek bir evleri, bir yakınları yoktur. Arap bacasından duman tü-

ten bir eve bakar dikkatle. Uzun uzun oraya bakar. Duman bacadan çıkmakta, göğe doğru eriyip gitmektedir. Arap bacadan çıkan dumanı izlerken geçmişini düşünür. Olup bitenleri hatırlamaya çalışır. Kendisi de sıcak, dumanı tüten bir yuva kurmak istemişti. Bu yuvanın kurulmasını önleyen olayları hatırlar :

Arap, pantolonu yarı iliklenmiş, gömleği dışarıda gecekondunun kapısından kendini dışarı atar. Yaşlı bir kadın pencereden Arap'a bağırmaktadır.

— Seni ırz düşmanı seni..

— Yau ana, ne sinirleniyorsun. Kızı kaçırıp sana teslim ettik. Bi de senden mi kaçıracağız.

— Önce nikahı basarsın sonra ne haliniz varsa görün.

— Nikah kıymam diyen mi var sana. Patronla bugün konuşacağım, kahve ocağını aldık mı, tamam.

Az sonra kız da görünür pencerede. Arap kıza güler. Kız da kaçamak bakışlarla Arap'ı süzer. Ana ikisine de bağırır. Kız içeri girer. Arap bu şen şakrak havadan «Akşama hayırlı haberle gelirim inşallah» diyerek ayrılır. Artık aylardır umut ettiklerini gerçekleştirmenin sırası gelmiştir. Patronla konuşmak için hana giderken sevinçlidir. Bugün patronla konuşacak sözünü tutmasını isteyecektir. Hanın inşaatında, aylarca bekçilik etmiştir. Bo-

şuna değildir elbet. Şöyle kahve ocağını bir çalıştırdı mı, kıza da bir nikah. Ondan sonra bitsin kötülükler. Hanın kapısına varır. Kahve ocağının işletileceği yere bakmadan edemez. Düşler kurar. Patronun kapısına yaklaşırken tedirgin olur, cesareti kırılır. Düğmesini ilikleyip saygıyla kapıyı tıklatır. Patronun «Bekle» diyen sesi duyulur. O sırada patron içeride paralarını saymaktadır. İşini bitirince Arap'ı çağırır. Arap bütün cesaretini toplayıp içeri girer. Patron onu görmekten memnun değildir.

— Ne dikilip duruyorsun orada. Söyle ne söyleyeceksen.

Arap cesaretlenir.

— Şey diyecektim patron.

— Olmaz.

— Olmayan ne patron?

— O senin dediğin iş olmaz.

Arap sinirlenir. Sözünü tutmayan, umutlarını yıkmak isteyen bir adam vardır karşısında. Kahve ocağı için yirmi bin lira istemektedir. Yirmi bin lira. Arap bunu nereden bulacaktır. Hem yaptığı bekçiliğe karşılık parasız vereceğini söylemişti. Hem kız kaçırmıştı köyden. Ne yapar sonra? Nasıl evlenir, neyle geçinir. Arap'ın gözü dönmeye başlar. Patron oralı bile değildir. Bekçilik parasını isteyen Arap'a hakaret eder. Üstelik adamını da çağırtıp dışarı attırmak ister. Artık Arap dayanamaz, önce patronun adamını yumruklar, sonra da polise telefon etmeye çalışan

patronun kafasına telefonun ahizesini geçirir. Patron masanın yanına düşer. Gözleri korkuyla açılmış öylece Arap'a bakmaktadır. Arap masanın çekmecelerini açar, bir tomar para çıkarır, saymaya başlar.

— Beş aylık bekçilik paramı alıyorum.

Arap, patronun ve adamının dehşetli bakışları önünde kapıyı açıp giderken...

— Şikayet ederseniz ikinizi de temizlerim.

Arap gecekondusuna döner. Anasına, geline herşeyi anlatır. Gelini alıp köye dönmesini ister. Gelin ağlamaktadır. Umutları başlarına yıkılmıştır. O sırada kapı vurulur.

— Arap kapıyı aç.. İçeride olduğunu biliyoruz.. Aç..... polis.....

Arap kapıyı açar, evin önüne çıkar, polislere «Hadi gidelim» der. Gecekondu mahallesinin çocukları, polislerin arasında, başı önde giden, yenik Arap'ı seyretmektedirler.

Sultanahmet parkında, Abu ile Hacı'nın arasında, Arap hatırladıklarına dalıp gitmiştir. Sigarasından bir nefes daha alır. Bir daha yeni umutları olacak mıdır, Arap düşündükleriyle başbaşayken Hacı'da dikkatle, öpüşen bir çifti seyretmektedir. Bir kadın ve bir erkek turist yol ortasında öpüşmektedirler. Hacı'ya bir şeyler hatırlatmaktadırlar. Hacı uzun uzun onları seyreder ve geçmişi hatırlamadan edemez :

Hacı Beyoğlu'nun ara sokaklarında, ran-

devuevleri arasında bir yerde sigara satmaktadır.

— Kent var.. Polmol var..

Uzun zamandır Hacı'nın tanıdığı sokak orospusu Naciye, yanında bir taşralıyla gelir sigara ister.

Hacı sigarayı verdikten sonra taşralıyla otele giren Naciye'nin ardından özlemle bakar. Onunla ilgili düşler kurar. Canı sıkılır arkadaşlarının olduğu kahveye girer. Arkadaşları Hacı'nın Naciye'ye tutkusunu bilirler. Kendi aralarında Camgöz'ün Naciye'yi bıraktığını, çok vizite yaptığını, onu dost tutacak olanı gül gibi geçindireceğini konuşurlar. Hacı'nın aklı fikri Naciye'yi dost tutmaktadır. Naciye bir evet dese gül gibi geçinip gidecektir.

Bir gece bir pavyonun önünde sigara satarken Hacı Camgöz'le yeni dostunu görür. Demek bu adam yiyordu Naciye'nin parasını. Bizden fazla nesi var ki. Hacı bunları düşünürken köşeden Naciye görünür. Naciye Camgöz'ü yeni dostuyla görünce sinirlenir.

— Orospu nispet mi veriyorsun bana.

Camgöz atılır Naciye'yi dövmeye başlar. Naciye Camgöz'ü tırmalamaya, ısırmaya çabalar. Hacı şaşkın bakar. Ne yapacağını bilememektedir. Nermin bir yandan Camgöz bir yandan Naciye'yi dövmektedirler. Hacı Naciye'yi kurtarmalıdır. Ama Camgöz güçlüdür, silahlıdır. Hacı'yı öldürebilir. Belki iyilikle söylese.

— Yeter abi, günahtır..

— Sen karışma lan.

Camgöz Naciye'yi dövmeye devam eder. Hacı bir daha söyler ama Camgöz'ün yumruğuyla kendini yerde bulur.. Artık çaresi yoktur. Düştüğü yerde gözüne bir odun parçası ilişir. Onu alır ve bütün gücüyle, arkasından Camgöz'ün kafasına indirir. Camgöz yıkılır, Nermin bağırır. Hacı telaşla Naciye'yi yerden kaldırır.

— Hadi gidelim buradan.

Hacı ve Naciye oradan uzaklaşırlar. Bir çeşmebaşına gelirler. Naciye orada yüzünü yıkar. Hacı sevinçlidir. Naciye'ye iyilik etmiştir. Artık onu dost tutabilir. Naciye'ye bunu açıklar, onu sevdiğini söyler.

— Bi de bana tutulsana Naciye.

— Tutulurum senden iyisini mi bulacağım.

O gece Naciye'nin otel odasında sofra kurarlar, pikap çalarlar, sevişirler. Hacı sonsuz mutludur. Naciye'ye belediye nikahı bile yapacağını söyler.

Ertesi sabah Hacı kahveye gururla girer. Hemen arkadaşları çevresini sararlar, onun başarısını överler. Hacı artık o sokağın baş kabadayısı gibidir. O sırada kahveye Hacı'nın kahvedeki arkadaşlarından biri daha girer. Hacı'ya ünlü bir sigara kaçakçısının bir iş için kendisiyle görüşmek istediğini söyler. Az sonra Hacı ile kendilerini bekleyen kaçakçıyla konuşmak üzere çıkarlar. Her yanı kapalı bir avluya girerler. Bir kapı açılır ve Camgöz

görünür. Hacı bir oyuna düştüğünü anlamıştır, ama artık geç kalmıştır. Dört bir yanını Camgöz'ün adamları sarar. Ve gün batana kadar sırayla Hacı'yı döverler.

Hacı gece bir sokak köşesinde bulur kendini. Yüzü gözü kan içinde Naciye'nin kaldığı otele gelir. Koridorda yürürken geçen akşam Naciye ile çaldıkları şarkıyı duyar. Kapıyı açınca dehşet içinde kalır. Naciye Camgöz'le sevişmektedir. Hacı'nın gözleri yaşla dolar. Cebinden bıçağını çıkarır. Camgöz kendini dışarı atar. Hacı bıçağını Naciye'ye saplar çıkarır, saplar çıkarır.....

Hacı, Sultanahmet parkında Abu ve Arap'ın arasında hatırladıklarıyla başbaşadır. Kederlidir. Hatırladığı olaylar onu etkilemiştir. Ne Abu'nun ne de Arap'ın farkındadır. Oysa Abu'da şu karşıda güvercinlere yem atan çocuğa bakarken ilk gençliğini düşünmektedir. Güvercinler havalanır, Abu delikanlılığını görür.

Delikanlı Abu, yoksulların yaşadığı bir mahallenin boş arsasına kurulmuş luna parktaki salıncaklarda çalışmaktadır. Üzerinde kayılan teller, fal bakılan, balık kızların, yalancı canavarların gösterildiği çadırlar, seyyar satıcılar, çocuklar, luna parkı doldurmuşlardır.

Delikanlı Abu'nun çalıştırdığı salıncaklara çocuklar, gencecik kızlar, çocukları ile birlikte başörtülü kadınlar binmektedir. Abu

yaptığı işi sevmektedir.

— Uçan kayık.. 50 kuruş. Havada yüzer bu kayık.. Hadi kalkıyor.. iki kişi bir teklik..

Yaşlı bir kadın torunuyla biner. Az sonra Abu zaman dolduğu için onları indirir. Yaşlı kadın söylenerek iner. Abu'nun gözü salıncaklara doğru gelen bir kıza takılır. Kız elinden tuttuğu küçük kız kardeşiyle yaklaşır. Abu'ya gülümser, salıncakların ücretini sorar. Abu kızdan hoşlanmıştır. Diğer salıncaklara kimsenin binmesini beklemeden, kızı ve kardeşini bindirir ve sallamaya başlar. Bir yandan da kızı seyretmektedir. Kız da arada bir ona gülümser. Abu bir tuhaf olur. Her şeyi unutmuş salıncakları çalıştırıp kızı seyretmektedir. Oysa bekleyen bir sürü insan vardır salıncakları. Yaşlı kadın da aralarındadır.

— Bize gelince yandı. Bu devirde orospu olursan salıncaklar da bedava.

Yaşlı kadın söylenip durmaktadır. Salıncakta sevinçle dolaşan Fidan, yaşlı kadının sözlerini duyunca tartışma başlar. Birbirlerine küfrederler. Çevreden gençler toplanıp kavgayı tahrik ederler. Bir gürültüdür kopar. Abu'nun patronu kavganın Abu yüzünden olduğunu anlar. Onu işten çıkarır. Kavga bitmiş, yaşlı kadın gitmiş, Abu işten atılmıştır. Fidan bu duruma çok üzülür. Luna parkın kapısında Abu'yu çalıştığı fabrikaya çağırır. Belki orada bir iş vardır.

Abu umutludur. Abu kızın arkasından

umutla bakar. Bir süre izler. Sevinçlidir. Belki de işe girecektir. Belki de Fidan'la arkadaşlık kuracaktır. Fidan kardeşine balon alır, vitrinlere bakar. Abu bütün bunları seyreder. Fidan bir sinemaya girer. Ama Abu'nun sinemaya girecek parası yoktur. Gişe kuyruğundaki bir adamdan para dilenir. Adam onu azarlar. Abu utanarak oradan ayrılır. Uzakta bir yerde sinemanın dağılışını bekler. Ama kalabalığın içinde Abu Fidan'ı kaybeder. Dağılan sinemanın kalabalığı içinde Fidan kaybolur.

Fidan'ın söylediği gün Abu Cibali tütün fabrikasının kapısında bekler. Bulacağı yeni işten çok Fidan'ı görmek onu sevindirecektir. İşçiler fabrika kapısından dağılır. Fidan Abu'yu görür. Abu'ya işi için, atölye şefiyle öğleden sonra konuşacağını söyler. Abu hiç konuşmaz. Başını sallar. Fidan'a öylece bakar. Fidan gülümseyerek Abu'dan ayrılır.

Akşam dağılışında Abu gene Fidan'ı bekler. Birlikte yürürler.

— Atölye şefi pazartesi öğleden sonra bana uğrasın dedi. İşin olacak galiba.. Pazartesi akşamı kapıda bekle beni..

Fidan elini uzatır Abu'ya. Abu şaşırır. Sonra sıkar kızın elini. Fidan gene gitmektedir. Oysa biraz daha kalsa, konuşsalar, yürüseler. Ama Fidan kaybolur ortadan.

Abu pazartesi fabrikaya gider, atölye şefinden kendisinin fabrikaya alınamayacağını öğrenir. Çünkü sabıkalı hırsızdır. Fabrika yö-

neticileri bunu öğrenmişlerdir. Atölye şefi bu durumu Fidan'ın öğrenmeyeceğini söyler.

Abu umutsuz öylece kalır. Delikanlı Abu'nun bir düşü daha yıkılmıştır. Canı Fidan'ı görmek istemektedir. Fabrikanın dağılış saatini bekler. İşçi kalabalığı arasında gülen Fidan'a yaklaşır. Ama Fidan'ı ve bir kız arkadaşını otomobilli iki delikanlı beklemektedir. Delikanlı Abu arkalarından bakar.

Abu, Sultanahmet Parkında, Hacı'nın ve Arap'ın arasında delikanlılık aşkını hatırlayınca duygulanmıştır. Döner mapusaneye doğru bakar. Fidan şimdi kimbilir nerededir?

Bu üç insan Sultanahmet parkında kendi kendileriyle başbaşa kalmışlardır. Ama artık bir şeyler yapmalıdırlar. Yatacak yer bulmalıdırlar. Karınlarını doyurmalıdırlar. Hepsinin ortak bir arkadaşı olan Muhlis'i bulmaya karar verirler.

Abu, Hacı ve Arap Muhlis'i bulmak için surlara giderler. Orada esrarkeşler, ispirtocular duvar diplerine yığılmışlardır. Muhlis'i sorarlar. Kimse bilmemektedir nerede olduklarını. Umutsuz oradan ayrılırlar.

Abu, Arap ve Hacı Beyoğlu kalabalığının içinden geçerler. Karınları açtır. Yanıbaşlarından zengin bir hayat hızla akmaktadır. Lokanta vitrinlerine bakarlar. Zemin kattaki bir lokantanın penceresinden uzun uzun yemekleri seyrederler. İçeri girmeye karar verirler. Karınları açtır. Kimsesizdirler. Heyecanla

masaya otururlar. Lokanta sahibi onlardan kuşkulanır.

— Paranız var mı lan?

Hacı hemen cevabı yapıştırır.

— Ayıbettin abi.. Para sorulur mu?

Etler, ekmekler, pilavlar, tatlılar masaya gelir. Büyük bir iştahla yemeye koyulurlar. Bir daha yemek söylerler. Sanki hayatlarında hiç yememiş gibi yerler.

Yemekten sonra Hacı ve Arap ellerini yıkamak için helaya giderler. Hacı lokantadan nasıl kurtulacaklarını düşünür.

— Ben tüyelim diyorum.

Abu ne olacaktır?

— Ne olacak.. İki tokat yer çok çok.. Herkes başının çaresine bakmalı değil mi?

Arap ve Hacı Abu'yu bir başına bırakarak hela aralığından sıvışırlar. Az sonra bir caddede sanki birbirlerinden utandıkları için, arkadaşlarına ihanet ettikleri için ayrılırlar.

Her biri tek başına bir yerlere doğru gider.

O sırada Abu karakoldadır. Yediklerinin hesabını vermeye çalışmaktadır.

— Üç gündür açtık komiserim. Paramız yoktu. Dayanamadık.

Komiser nedense Abu'yu bağışlar.

Abu sokaktadır gene. Deniz kıyısında yürümektedir. Açtır gene. Üşümektedir. Nereye gideceğini bilememektedir gene.

Bir otomobil Abu'ya yaklaşır. İçindekiler Abu'ya seslenir. Abu korkuyla bakar. Kimdir

bunlar? Ne istemektedirler? Abu kendisini çağıran otomobildekilere uzak durur. Dehşetle açılır gözleri. Belki de yine kötü bir iş gelecektir başına.. Birden koşmaya başlar.. Koşar.. Arkasına bakmadan kaçmaya başlar. Deniz kıyısı boyunca kaçar. Sanki her şeyden, her yerden, herkesten, geçmişinden kaçar gibi koşar.. koşar.....

SENARYO

ZAVALLILAR

Yapım	:	Güney Filmcilik Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Yapımcı	:	Süha Pelitözü
Yönetmenler	:	Atıf Yılmaz Yılmaz Güney
Senaryo	:	Atıf Yılmaz Yılmaz Güney
Görüntü Yönetmenleri	:	Gani Turanlı Kenan Ormanlar
Müzik	:	Şanar Yurdatapan Atilla Özdemiroğlu
Yapım Yılı	:	1975 Renkli

OYUNCULAR

Abu	:	Yılmaz Güney
Arap	:	Güven Şengil
Hacı	:	Yıldırım Önal
Naciye	:	Seden Kızıltunç
Delikanlı Abu	:	Göktürk Demirezen
Avukat	:	Kamuran Usluer
Küçük Abu	:	Mehmet Şahiner
Fidan	:	Hülya Şengül

1. İSTANBUL **(Dış - Gün)**

İstanbul'un üstüne yeni bir gün doğmaktadır. Yukarıdan anıtlaşmış camilerin İstanbul'unu görür, çok yavaş bir PAN'la camileri, minareleri tararız.

2. CAMİ ÖNÜ **(Dış - Gün)**

10 - 12 yaşlarında, yalınayak perişan bir çocuk, cami kapısından gizlice bir ayakkabı çalar. Ayakkabıyı sırtındaki paçavraların arasına saklıyarak, koşar, köşeyi döner. Soğuktan ve heyecandan titremektedir. Ayağına çok büyük gelen ayakkabıları giyer. Ayakkabıları sürükleyerek uzaklaşır. Dua, kitap, tesbih, esans satıcıları, dilenciler.

3. İSTANBUL **(Dış - Gün)**

Aynı yönde yavaş bir PAN'la İstanbul'u, yukarıdan taramaya devam ederiz. Topkapı Sarayı, Saray Burnu, Sirkeci görünür.

4. SİRKECİ - EMİNÖNÜ **(Dış - Gün)**

Çok büyük bir sandığın altında, iki büklüm, güçlükle ilerlemeye çalışan yaşlı bir hamal görünür. Sirkeci garında Almanya'ya giden işçi gurupları, onları dolandırmaya çalışanlar.
Liman işçileri.
Kimsesiz çocuklar.
Et kuyruğunda bekliyenler.
Balık satanlar, balık yiyenler.

5. İSTANBUL **(Dış - Gün)**

İstanbul'u, yukarıdan, Karaköy, Galata, Tophane...

6. GALATA - TOPHANE **(Dış - İç - Gün)**

Turistler, turist tokatlayıcılar.
Dolmuş, taksi kâhyaları.
Kahveler, esrar tekkeleri.
Kumarbazlar, esrarkeşler.
Galata kerhanesi, müşteriler ve sermayeler.

7. İSTANBUL **(Dış - Gün)**

Zengin mahalleleri, büyük blok apartmanlar.

8. CADDELER **(Dış - Gün)**

Zengin mahallelerinin çöp varillerini karıştıran yoksul çocuklar. Varillerden yabancı sigara, konserve kutuları, yabancı çikolata kutuları, kırılmış oyuncaklar, viski şişeleri vs. çıkar. Çocuklar bunları pay etmek için kavgaya tutuşurlar. Büyük şehrin ortasında, köy törelerini, yaşantısını sürdüren kapıcı aileleri, kapıcı çocukları.

9. CADDE (Zengin Mah.) **(Dış-Gün)**

Süslü, avrupa malı bir çocuk arabasında uyuyan besli, bakımlı bir bebek görürüz. Arabayı yabancı bir dadı itmektedir. Arabayı ve dadıyı kısa bir süre takip ederiz. Çerçeveye ters yön-

den, eski tahta arabasını güçlükle iten, bir seyyar satıcı girer. Seyyar satıcı, çeşitli plâstik eşyaları satmaktadır. Dadıyı bırakır seyyar satıcıyı takip ederiz.

SATICI — Naylonlar... Naylon kaplar... Ne ararsan...

Satıcının şivesinden köylü olduğu anlaşılır. Satıcı lüks bir apartmanın kapısında basamağa, minderini sermiş, kucağında çocuğu, oturan kapıcının karısına seslenir.

SATICI — Birşey lâzım mı bacım..

Kadın bakar, arabanın üstündekilere..

KADIN — Leğen kaça..

Sivas şivesiyle konuşmaktadır.
Satıcı bir leğen alıp kadına doğru yürür.

SATICI — Maviler mi?

O sırada, üstü başı paramparça 9-10 yaşlarında bir sokak çocuğu görünür. Arabaya, sonra kapıcının karısı ile pazarlık eden satıcıya bakar. Arabadan gözüne kestirdiği birşeyi el çabukluğuyla alır. Karşı apartmanın penceresinden birşey silken hizmetçi..

HİZMETÇİ — Hırsız var..

Çocuk kaçmaya başlar.
Satıcı leğeni bırakıp fırlar.

SATICI — Yakalayın..

Kapıcılar ve bakkal çırağı çocuğun peşine takılırlar. Lüks bir özel arabayı parlatan, res-

mî elbiseli bir şoför fırlar, çocuğun önünü keser. Kalabalık çocuğun etrafına üşüşür.

10. KARAKOL **(İç-Gün)**

Yakından hırsız çocuğun korku içindeki yüzünü görürüz. Şiddetli iki tokat yanaklarında patlar. Bir polis memuru, çocuğun kafasına bir de yumruk indirir..

POLİS — Atın şunu aşağıya..

12. HAPİSHANE **(Dış-Gün)**

Önce kulelerde nöbet tutan jandarmalar, sonra genel olarak hapishane binası görünür.

13. AVLU (Hapishane) **(Dış-Gün)**

Merdivene oturmuş dama oynıyan iki mahkûm ve onları seyreden başka mahkûmlar. Bazı mahkûmlar volta atıyor. Konuşan iki mahkûm, volta atanlar. Biri koşarak geliyor, arkadaşını alıp götürüyor.

Duvar dibinde mahkûmlar. Biri diğerinin omuzunu ovuyor. Onlara bakanlar, sigara içenler.

Hacı ile Arap duvar dibine çömelmiş güneşlenmekteler. İkisi de düşüncelidir. Abuyu görürüz, avlunun ortasına çömelmiş birşey beklemektedir.

Sigara içerek konuşan, iyi giyimli bir mahkum. Arap ve Hacı, Abu'ya doğru bakıyorlar. Abu'yu ve sigara içen adamı birlikte görürüz.

Adam karşısındakiyle konuşarak sigara içmeye devam eder. Abu sabırsız adama bakar. Adam sigarasını içmeye devam eder. Abu daha sabırsız, gözü adamda. Adam nihayet sigarayı yere atar. Abu yavaşça sokulur, izmariti alır. Hacıyla Arap'ı görürüz.

HACI — Abu kefalı kaptı, helâl olsun..

Abu gelir, yanlarına diz çöker. Elindeki sigarayı Hacı zorla alır. Abu izmarit kutusunu açar, büyükçe bir izmarit seçip Arap'a uzatır.

ABU — Ağbi..

ARAP — Iııh..

Hacı, Arap'ın almadığı izmariti ağızlığına koyup içmeye başlar.

HACI — Şu ayı da çıkarabilseydik içerde, ne iyi olurdu be abi.. Üç gün sonra cezamız bitiyor. Ne yapacağız?.. Bütün felâketler bizi bekliyor dışarda.

ABU — Soğuk, açlık, polis.. hepsi..

HACI — Yatacak yerimiz de yok..

ABU — Bir çare bulalım.. Kalalım nisana, mayısa kadar.

Hasan'ın gözü belli bir noktaya takılır.

HACI — Yine gidiyor seninkinin baklavası.

Abu da bakar Hacı'nın baktığı yere. Bir adam mahkûmların arasından bir tepsi baklava ile geçer. Hacı, Arap, ve Abu baklava tepsisini bakışları ile izlerler.

HACI — Şans işte.. Allah bize düşürmedi böy-

le bir karı.. Günde beş numara çekse, işte sana ikiyüzelli kâğıt. Yüzünü kendine harcasa, ellisi de ıvır zıvır. Temizinden kalır yüz kâğıt sağlam.. Benim böyle bir dostum olsa yok mu, ne açlıktan korkarım, ne polisten..

Abu'nun aklı baklava tepsisine takılmıştır.

ABU — Kefaller size emanet ağbi.

Yürür, çerçeveden çıkar.

HACI — Karı karı değil be abi kumbara. Bırak hapise, cehenneme düşsen gene bakar sana.. şans işte.. şunca yıldır, böyle bir karı bulamadık kendimize.

14. KOĞUŞ **(İç-Gün)**

Üç mahkum baklava tepsisinden iştahla baklava yemektedirler. Bir mahkum baklavalara bakar, yutkunur.
Üç mahkum çevreye aldırmadan, baklava yemeye devam ederler.

15. KORİDOR **(İç-Gün)**

Abu aklı baklavada, koridorda ilerler.

16. KOĞUŞ **(İç-Gün)**

Abu koğuşun penceresine yaklaşır, baklava yiyenleri seyretmeye başlar. Baklava yiyenleri görürüz. Abu bakmaktadır.
Tekrar baklava yiyenler.

Abu, bakışları baklava tepsisinde koğuşa girer, gelir baklava yiyenlerin yanına oturur. Bir süre sonra döner.

ABU — Afiyet olsun ağbi..

Üç mahkum oralı olmazlar.

Abu tekrar döner.

ABU — Afiyet olsun ağbi..

Baklava yiyenler duymamazlığa gelirler.

ABU — Ağbi, afiyet olsun.

Adamlar gene oralı olmazlar.
Abu bir an önüne bakar, sonra
birden yanında oturduğu iki
mahkumu iterek, baklava tepsisini kapar, koğuştan dışarı fırlar.
— Dur
— Yakalayın
— Baklavalar
— Tutun...

17. KORİDOR **(İç-Gün)**

Abu, elinde baklava tepsisi, koşarak koridoru geçer.
— Yakalayın,
— Baklavaları kaçırıyor.
Koğuştan fırlayanlara, koridordakiler de katılır. Abu dar bir kapıdan geçer. Kalabalık itişerek kapıya yığılır. Abu peşinde kalabalık başka bir koridordan geçer.

18. ODA **(İç-Gün)**

Abu, elinde baklava tepsisi, demir parmaklıklı

bir kapıdan girer. Sırtıyla kapıya dayanıp, baklavaları yemeye girişir. Kovalıyanlar Abu'nun baklavaları, rahatça yemesine fırsat vermezler. Parmaklıkların arasından uzanan eller, Abu'nun gırtlağına, saçına sarılır. Ağzına burnuna girer. Abu, baklavaları yemeye, yutmaya çalışmaktadır.
Abu'nun direnci çok fazla sürmez.
Kapı açılmış, baklava tepsisi yere yuvarlanmıştır. Yoksul mahkûmlar dökülen baklavalardan yemeye uğraşırlarken, öfkeli bir kalabalık Abu'nun çevresini sarar.

19. KORİDORLAR **(İç-Gün)**

Sağa sola düdük çalan gardiyanlar görülür.

20. KORİDOR **(İç-Gün)**

Arapla Hacı, Abu'nun dayak yediği odaya doğru koşmaktadırlar. Yaklaşan düdük sesleri ve bağrışmalar.

21. ODA **(İç-Gün)**

Abu, yumruklar, tekmeler indiren kalabalığın arasında kaybolmuştur. Önde Arap, arkada Hacı odaya dalar. Kalabalığı dağıtmaya, Abu'yu kurtarmaya uğraşırlar.
Gardiyanlar dolar odaya, kalabalığı dağıtmaya uğraşırlar.
Müdür girer bir an, sonra durur, bakar. Doğrulmaya çalışan Abu'yu görürüz. Hacı yanındadır. Müdür yaklaşır.

1. MAHKUM — Baklavamızı çaldı müdür bey.

Arap bozulur.

ARAP — Bu kadar kişi, bir zavallıyı dövmeye utanmadınız mı?..

Müdür bağırır.

MÜDÜR — Susun.

Yakından Abu'yu görürüz.

MÜDÜR — Bütün bunları niçin yapıyorsun biliyorum. Ne yaparsan yap seni burada tutmayacağım anladın mı?

Arkasında duran gardiyana.

MÜDÜR — Baş efendi.
GARDİYAN — Buyur müdür bey.

Yakından Abu'yu görürüz.

ABU — Baklavayı ben çaldım, cezalandırmanız lazım beni. Hapsetmeniz lâzım.. Suçluyum. Serbest bırakamazsınız. Cezalandırın.

Müdür yaklaşır Abu'nun saçlarını avuçlar.

MÜDÜR — Bunlar ne?..
ABU — Saç..
MÜDÜR — Alın bunun saçlarını kesin.

Gardiyanlar Abu'yu yakalarlar.

22. KORİDOR (İç-Gün)

Gardiyanlar Abu'yu berbere doğru sürüklerler.

ABU — Serbest bırakamazsın beni.. Hırsızlık yaptım.. Çıkmak istemiyorum. Suçluyum. Bırakamazsın..

Müdür Abu'nun peşinden bakmaktadır.

Abu koridorun sonuna doğru götürülür.

ABU — Suçluyum.. Hakkın yok beni salıvermeye.. Kötülük diye yapıyorsun.. Saçımı kesemezsiniz..

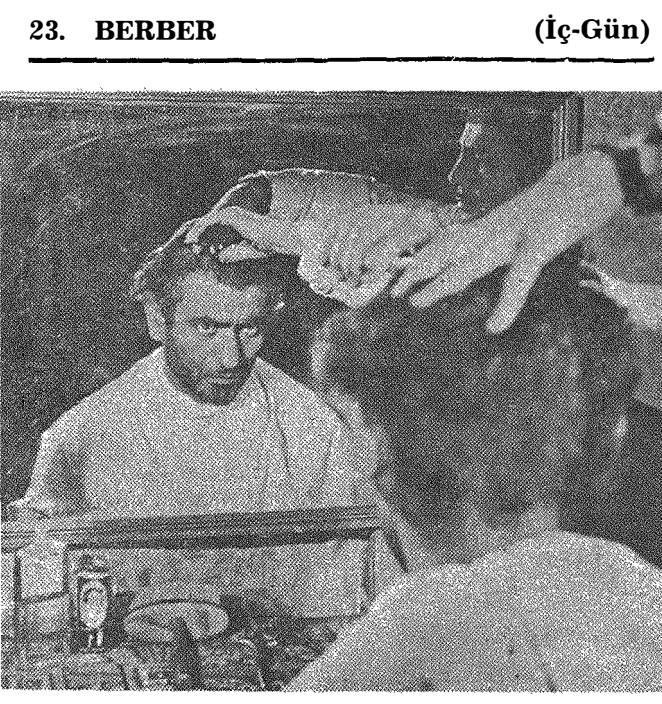
Müdür toplanan mahkumlara,

MÜDÜR — Hadi dağılın..

Mahkumlar yavaş yavaş dağılırlar.

Arapla Hacı, Abu'nun götürüldüğü tarafa yürürler.

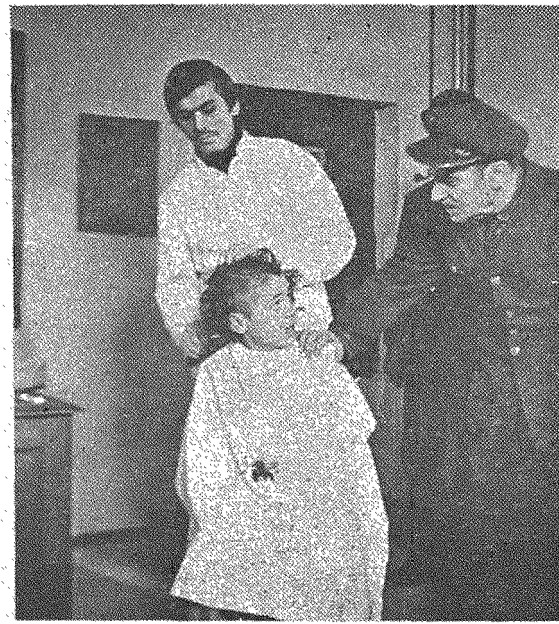
23. BERBER **(İç-Gün)**

Berberin aynasında Abu'nun kederli yüzünü görürüz. Berberin elleri, traş makinasına gerekli tarağı takar.
Berberi görürüz. Arapla Hacı yaklaşırlar. Durur, Abu'yu seyretmeye başlarlar. Makina Abu'nun ensesinden yukarı doğru işlemeye başlar. Arap'la, Hacı kederli seyrederler. Abu'yu görürüz. Traş devam ederken yavaş yavaş gözleri dolar. Çocukluğunu hatırlar.

(GERİYE DÖNÜŞ)

24. KAPI ALTI **(İç-Gün)**

Yakından küçük Abu'yu görürüz. 10-12 yaşla-

rındadır. Kafası, gardiyan nezaretinde usturaya vurulurken Abu ağlamaktadır. Abu'nun yakın resminin üzerine gardiyanın sesi düşer.

GARDİYAN — Ulan ben sana bir daha buraya gelirsen ayaklarını kırarım demedim mi?..

Gardiyanı görürüz. Elinde kalın bir sopa vardır.

GARDİYAN — Söyle şimdi, ben sana ne yapayım?..

Orada bulunan diğer görevlilere ve mahkûmlara..

GARDİYAN — Uşaklar ne yapalım buna?..

Görevlilerin, mahkûmların, sırıtan yağcı yüzlerini görürüz.

I. GÖREVLİ — Falakaya yatıralım..

II. GÖREVLİ — Sıcak yumurta koyalım koltuk altlarına..

I. MAHKUM — Baba affet.. kafayı kazıttım, bu seferlik yeter.

Gardiyan Abu'nun kafasının kazınmış yanına bir şaplak indirir.

25. SÜBYAN KOĞUŞU (İç-Gün)

Abu'nun usturayla kazınmış kafasına bir şaplak iner. Abu ağlamaklı döner. Çocuklar Abu'nun çevresini sarmışlardır. Gülerler..

ÇOCUKLAR — Abu'ya bak, kel kabak.. Abu'ya bak, kel kabak..

Arkasına dolanıp dolanıp çıplak kafasına vururlar. Abu kendini nasıl koruyacağını bilemez.

ÇOCUKLAR — Abu'ya bak, kel kabak..

26. AVLU **(Dış-Gün)**

İyi giyimli hırsız çocuk öteki çocuklara sigara satmaktadır.

Cebinde, birinciden Kent'e kadar çeşit çeşit sigaralar.

Birine iki filtreli sigara verir.

H. ÇOCUK — Bir lira ver..

Bir lirayı alır.

Küçük bir çocuk.

K. MAHKUM — Abi yirmibeş kuruşa yarım harman verir misin?

H. ÇOCUK — Sen git izmarit topla..

Küçük Abu bir kenarda durmuş sigara alışverişine bakmaktadır. Bir ses düşer Abu'nun yüzüne..

SES — Hadin yüzmeye..

Abu döner, sesin geldiği yana bakar. Avlunun bir köşesine su toplanmıştır.. Çocuklar, bir karış derinliğindeki su birikintisinin kenarına, gülerek, koşuşarak sıralanırlar. Suya

balıklama atlayıp, yüzme hareketleriyle, yerde sürünerek yarış yaparlar. Katıla katıla gülen çocuklar. Abu gülümser. Oyun ona da cazip gelmiştir. Yürür, su birikintisinin kenarına sıralanmış çocukların arasına girer. Abu'nun önündeki iki çocuk bir karış derinliğindeki suya atlayıp yarışmaya başlarlar. Birden bir tanesi, suyun içinde kasılır, kalır, çeneleri kitlenir, titremeye başlar. Çocuklar birikintinin çevresine toplanırlar. Karşı koğuştan biri seslenir.

AVUKAT — Ne oldu o çocuğa?
I. ÇOCUK — Sarası tuttu ağbi..
AVUKAT — Soğan koklatın.. Soğanınız var mı?

I. ÇOCUK — Yok..
AVUKAT — Gelin ben vereyim..

Abu koşar.

Avukat pencereden soğanı verirken.

AVUKAT — Sen tahliye olmamış mıydın Abu?

Abu önüne bakar.

ABU — Anlatırım avukat ağbi..
AVUKAT — Soğanı ver de gel bakim.

Abu soğanı koşturur.
Başka bir çocuk soğanı alıp bir yumrukta ezer. Soğanı saralı çocuğun burnuna tutarlar.

27. KOĞUŞ **(İç-Gün)**

Yakından avukatı görürüz. Orta yaşlı, yakışıklı, sıcak, samimi bir insandır.

AVUKAT — Her zaman böyle oluyor mu bu çocuk?
ABU — Arada bir oluyor..
AVUKAT — Doktor gördü mü?
ABU — Bilmiyor gibi soruyorsun ağbi, ıe doktoru.. O sıcak yumurtayla işkence gören çocuk vardı ya, kolu açılmıyor.. derileri birbirine yapışmış..

O konuşurken avukat bir sigara yakmıştır.

ABU — Bir sigara versene ağbi.

Avukat, birinci paketini uzatırken durur.

AVUKAT — İçmesen daha iyi değil mi Abu?

ABU — Boş ver ağbi.. sen vermesen başkasından yürüteceğiz.

Avukat gülümser, paketi uzatır. Abu sigarasını yakarken..

AVUKAT — Çabuk döndün bu defa..

Abu pişkince omuz silker.

ABU — Sabah çıkınca.. Bizim eski mahalleye gittim.. Bir çay ısmarlayan bile yok. İnsanın kimsesi olmayınca.. Para nanay.. Karnım guruldar durur açlıktan.. Ne yapacaksın? Bir eve girdim.

AVUKAT — Karnını doyurabildin mi bari?

ABU — Fırsat kalmadı. Yediğimiz dayak da cabası..

AVUKAT — Kaç kere girdin hapse..

ABU — Dört beş kere girdik.. Sen kaç kere girdin avukat ağbi?..

AVUKAT — Ben bir girdim, pir girdim Abu, bir türlü bırakmıyorlar çıkalım.

Abu düşünür.

ABU — Çoluk çocuk var mı?
AVUKAT — Var.
ABU — Senin için zor tabi.. bizim için burası daha iyi.. Hiç değilse yatacak bir yer var.. İyi kötü, karnımızı doyuruyoruz.

Avukat bakar.

ABU — Avukat ağbi, sen şimdi bana bir dilekçe yazsan, beni annemin olduğu hapishaneye yollamazlar mı?
AVUKAT — Annen de mi hapiste senin?
Abu başını sallar.
AVUKAT — Suçu ne?
ABU — Cinayet.

Cebinden katlanmış, eski bir gazete parçası çıkarır. Avukat alır bakar. Gazetede güzel bir kadın, yaşlı bir erkek ve genç bir adamın resimleri vardır. (Evli bir kadın zorla odasına girmek isteyen kocasının arkadaşını ekmek bıçağıyla öldürdü)

Abu parmağıyla yaşlı adamın **resmini işaret** eder.

ABU — Öz babam değil bu..
AVUKAT — Anlatsana nasıl oldu?

Yakından küçük Abu'nun dalgın yüzünü görürüz.

ABU — Babam iş kazasında ölmüş. Para ve-

recekler diye bekledik aylarca.. boş.. Konu komşu araya girmiş.. resmini gördüğün herifle evlendirdiler anamı.. Aç kalmasak anam o herife varır mıydı hiç?

AVUKAT/SES/ — Üvey babanı sevmiyorsun..

ABU — Ne geldiyse onun yüzünden geldi başımıza ağbi.

Küçük Abu hatırlamaya başlar.

(GERİYE DÖNÜŞ)

28. GECEKONDU AVLUSU (Dış-Gün)

Yakından bir kazanın altında alevlerle yanan odunlar görülür. Ateşin içine ilkokul üçüncü sınıf kitapları, üzerinde Atatürk resmi olan bir defter, Türkiye haritası, kalemler atılır.

ABU/SES/ — Okuldan o çıkardı beni. Yalan söylüyorsam allah çarpsın.. Öyle güzel okuyordum ki..

Can çekişir gibi, eğrilip bükülerek, kavrulan kül olan kitaplarına, defterlerine bakan küçük Abu'yu yakından görürüz.

Abu ağlamaktadır. Anası Abu'ya sarılmıştır. Onun da gözleri yaşlı. Onun da bakışları kitaplarda. Üvey baba elindeki son kitabı da ateşe atar.

Ü. BABA — Ne zırlayıp duruyorsunuz be.. Bu yaştaki çocuklar ev bakıyor..

Abu'yu, kolundan tutar.

Anasının kollarmdan koparır.

Ü. BABA — Çalışsın, para getirsin.

Abu'yu sürükleyerek götürür.

Ü. BABA — Ağlarsan gebertirim.

Abu döner, yaşlı gözlerle anasına bakar, çaresiz, anayı görürüz.

29. SULTANAHMET MEYDANI (Dış-Gün)

Küçük Abu'yu paçavralar içinde, önüne bir tas koymuş, dilenirken görürüz.

ABU/SES/ — Dilencilik yapmamı istiyordu.

Ağır geliyordu dilenmek.
Kalaysız tasın içine bir yirmibeşlik atılır. Parayı atan, Abu'nun yaşında bir kız çocuğudur. Ninesiyle el ele yürür. Sultanahmet camiinin avlusuna girerler. Abu onların peşinden bakar.

ABU/SES/ — Ne bileyim.. Üşüyordum.. Utanıyordum..

30. GECEKONDU AVLUSU (Dış-Gün)

Üvey babası Abu'yu kıyasıya dövmektedir. Abu'yu kurtarmak isteyen anası da dayaktan nasibini alır.

ABU/SES/ — Bütün kazancımı alıyordu elimden. Üstelik dayak diyordum, her Allahın günü. Herif çalışmıyordu, hep sarhoştu, hep sarhoştu, hep dövüşüyordu..

Ana, Abuyu, adamın elinden kurtarıp, gece kondunun kapısı kapanır.

31. ÇOCUK BAHÇESİ (Dış-Gün)

Zengin mahallesinde, bir çocuk bahçesi. Yanlarında dadıları, anneleri, bakıcıları, çeşitli oyuncaklarla oynayan bakımlı, iyi giyimli çocuklar. Abu, kederli bakışlarla, çocukları seyreder.

ABU/SES/ — Sık sık kaçmaya başladım evden.

32. SİRKECİ MEYDANI (Dış-Gece)

Sirkeci'de kuytu bir meydanlık. 10 la 15 arası, berduş, sefil pis oğlanlar. İğrenç bakışlı hamallar, dolmuş kâhyaları, başka adamlar. Oğlanları satan aracılar.

ABU/SES/ — Sen Sirkecide, geceleri çocukların satıldığı meydanı bilir misin ağbi? Hamallara, kahyalara, ona buna benim yaşımda oğlanlar.

Bir adam iki oğlanın kolundan tutmuş,

HAMAL — On lira vereceğim.
OĞLAN — Ya vermezsen.
HAMAL — Verecez dedik ya lan, yürü..

Çocuğu çeker götürür.
Abu yanında, kendisinden daha irice bir çocuk, kederli, olanları gözlemektedir.

B. OĞLAN — 25 lira bile veren olur.. Hadi gel..

Abu direnir..

ABU — Ben istemem..

Oğlan bırakmak istemez.

B. OĞLAN — Enayi misin lan?
ABU — İstemem..

Birden beklenmiyen bir şiddetle iter oğlanı, oğlan düşer. Abu koşar, karanlığa karışır.

33. KAHVE **(İç-Gece)**

Sigara dumanı içinde bir kahve.
İzbe bir yer. Sandalyelerin üzerinde başlarını masalara koymuş, uyuyan kimsesiz çocuklar, berduşlar..

ABU/SES/ — Sen Tophanedeki kahveleri bilir misin?

Başını kollarına yaslamış, bir masanın üstünde uyuyan küçük Abu'yu görürüz.

ABU/SES/ — Bir lira verdin mi, bir masaya başını koyup sabahlarsın..

34. SURLAR **(Dış-Akşam)**

Yavaş bir hareketle, yıkık surları tararız, duman tüten delikler. İnsanların, barınmaya çalıştığı izbeler.

ABU/SES/ — Topkapı, Edirnekapı surlarını bilir misin Avukat ağbi?

35. GECEKONDU MAHALLESİ **(Dış-Gece)**

Abu büzülmüş, titreyerek gecekondu mahal-

lesinin, dar, çamurlu, sokaklarında ilerlemektedir.

ABU/SES/ — Bir liram yoktu o gece.. İki gündür birşey yememiştim. Üşüyordum. Anamı özlemiştim.. Ne yapar yapar, bir tas sıcak çorba kordu önüme..
Herif sızmıştır diyordum..

36. GECEKONDUNUN ÖNÜ (Dış-Gece)

Abu, kendi kondularının bulunduğu sokağa sapar.

ABU/SES/ — Zavallı anam yolumu bekler. İçimden ağlamak geliyordu..

Abu birden durur.. bir köşeye siner. Gecekondularının önünde üvey babası, gençten bir adamla konuşmaktadır.

Ü. BABA — 30 lira ver hiç olmazsa..
I. ADAM — Bu iş için, 20 liram var bey baba Tamam mı?
Ü. BABA — 25 liraya olur..
I. ADAM — 20 lira..
Ü. BABA — Hadi ver..

Adamın çıkardığı parayı kapar gibi alır. Uzaklaşmak isterken, adam kolundan yakalar.

I. ADAM — Karı patırtı filan çıkarmasın? Haberi var mı?
Ü. BABA — Var.. Olmaz mı?

Adama sokulur.

Ü. BABA — Mırın kırın ederse aldırma.. karı

milletidir.. Tepesine çökersin..

Abu dehşet içinde, olanları anlamaya çalışmaktadır.

Ü. BABA/SES/ — Çok uzatma.. Bir saat sonra dönerim ben.

Üvey baba sallanarak uzaklaşır. Adam gecekondunun kapısına yürür. Abu koşar, kondunun duvarının dibine siner.
Adam kapıyı açar girer. İçerden ananın sesi duyulur.

ANA/SES/ — Sen misin herif?..

Kısa bir sessizlik olur.
Abu, pencereye koşar. Ayaklarının üstünde yükselir, içeri bakar.

37. GECEKONDUNUN İÇİ (İç-Gece)

Abu korkuyla gerileyen annesini görür.

ANA — Kimsin sen, ne istiyorsun?

Adam girer çerçeveye

I. ADAM — Numara yapma bana.. kocana tıkır tıkır para saydım, senin için..

Ana dehşet içinde kalır.

ANA — Çık dışarı, çık.. bağırırım..

Buğulanmış camın arkasından Abu'nun korkuyla bakan yüzünü görürüz.
Adamın sesi düşer üzerine

I. ADAM/SES/ — Adam mı dolandıracaksınız lan?

Birden ananın üzerine saldırır.

I. ADAM — Parayı sokaktan toplamıyorum ben.

Ana kurtulmaya çalışır.

ANA — Bırak.. bağırırım.

Adamın gözü dönmüştür..

I. ADAM — Bağır kahpe.. Gavvat kocam beni sattı de..

Anayı yere yatırır.
Elini elbisesinin boynuna geçirip, aşağı kadar yırtar.

I. ADAM — Bağırsana kahpe..

Ana çırpınmaktadır.

38. GECEKONDU İÇİ **(İç-Gece)**

Pencerenin kirli, kırıkları gazete parçaları ile kapatılmış camının arkasından, dehşet içinde, içeri bakan küçük Abu'yu görürüz. Ananın boğuk haykırışı, bu resmin üzerine düşer. Abu kapıya doğru koşar. Ana, adamın altında debelenir, takatı tükenmek üzeredir. Adam kadının elbiselerini parçalamaktadır. Bir yandan da, tokatlar, yumruklar atmaktadır. Kapı açılır birden. Abu, adamın üstüne atılır. Kolunu boynuna geçirip adamın gırtlağını sıkmak ister.
Adam, kadının bırakıp, doğrulur. Yumruk atmaya uğraşan Abu'yu öfkeyle savurur. Abunun kafası bir yere çarpar. Abu bayılırken,

anasının ekmek bıçağını kapıp adamın sırtına sapladığını görür. Ana bıçağı saplamaya devam ederken resim flülaşır, kararır.

39. GECEKONDU İÇİ (İç-Gece)

Resim netleşir, aydınlanır.
Çok yakından ananın, kameraya doğru bakan yüzünü görürüz.

ANA — Yavrum.. yavrum..

Küçük Abu, korkuyla anasına bakar.. Kadının çocuğun yüzünü okşayan elleri kan içindedir. Kanlar Abu'nun yüzüne bulaşmıştır.

ANA — İyi misin?

ABU — İyiyim ana..

Az ötede yatan, adamın kanlı cesedini görür.

ABU — Kaçalım Ana.. Ben sana bakarım..

40. MAPUSANE KOĞUŞU **(İç-Gün)**

Küçük Abu'nun kederli yüzünü görürüz.

ABU — Ertesi gün bizi yakaladılar. Sekiz yıl verdiler anama..

Avukat Abu'ya dostça, sigara paketini uzatır. Abu sigara alır.

ABU — Sağ ol ağbi..

Sigarayı yakar, dumanı içine çeker.

AVUKAT — İlk suçun neydi?

ABU — Suçumuz yoksulluk ağbi.. Sahipsizlik.. Anam da içeri girince.. Ortada kaldık.. Ne başını sokacağın bir dam.. ne doğru dürüst bir iş..

Abu'nun dalgın kederli yüzünü görürüz. Yeniden hatırlar.

41. PARK **(Dış-Gün)**

Abu'yu görürüz. Omuzunda eski, yetersiz bir boya sandığı parkta ilerler.

ABU/SES/ — Bir arkadaşım vardı.. boyacı.. Hastalanınca sandığı ben aldım.. kazancın yarısını akşamları ona götürüyordum. Kazanç dedimse iki lira, üç lira.

Abu, parkın bir yanında top oynayan çocuklar görür. Sandığı bırakır onları seyretmeye başlar, bir top gelir, vurur, çocuksu bir keyif duyar. Biraz daha yaklaşır. İrice bir çocuğa seslenir.

ABU — Ben de oynim mi ağbi..

Oğlan Abu'ya ters ters bakar, uzaklaşır. Abu döner. Sandık yerinde yoktur. Telaşla sandığı bıraktığı yere koşar. Gözleri dolu dolu olmuştur. Oralarda dolanan park bekçisine..

ABU — Bekçi amca.. sandığımı çalmışlar, gördün mü?

Bekçi bozulur.

BEKÇİ — Ben senin sandığının bekçisi miyim lan..

Abu'nun çaresiz yüzünü görürüz.

42. SOKAK **(Dış-İç-Gece)**

Abu bir sokakta ilerlemektedir.

ABU/SES/ — Karnım açtı, üşüyordum, yatacak yerim yoktu.

Abu önünden geçtiği apartmanlara bakar. Aydınlık pencereler. Bir zemin katta, çoluk çocuğuyla yemek yiyen, orta halli bir aile. Abu pencereden içeriyi görür. Döner, karşı taraftaki apartmanlara bakar.
Bir apartman görürüz. Bütün pencereleri aydınlık, yalnız ikinci katın pencereleri karanlıktır.

ABU/SES/ — Dayanamıyordum.. Üşüyordum.. Çok hırsızlık hikayesi dinlemiştim orda burda dolaşırken..

Karanlık pencereli katı yakından görürüz.

ABU/SES/ — Önce pencerelere bakacaksın, karanlıksa..

43. APARTMAN SAHANLIĞI (İç-Gece)

Yakından bir kapı zili görürüz.
Abu zile basar.

ABU/SES/ — İçeri girip zili çalacaksın.

Zil sesi duyulur. Abu kapının önünde tedirgin beklemektedir.

ABU/SES/ — Biri çıkarsa karşına.. Şerife teyze burda mı çalışıyor dersin.. Adam - yok - der gidersin, zile cevap çıkmazsa..

Abu ince madeni bir plaka çıkarır cebinden, kilidin hizasından kapının aralığına sokar. Yumruğuyla vurur plakaya. Kapı birden açılır.

ABU/SES/ — Başarmıştım..
Abu yavaşça apartmana girer.

44. APARTMAN KATI (İç-Gece)

Abu holde bir kibrit çakar
Ortalık hafifçe aydınlanır.

ABU/SES/ — O evin sıcaklığını hala hatırlarım. İliklerim ısınmıştı birden.

Bir kapı açar.
Girdiği yer mutfaktır.
Buzdolabını açar.. Çeşit çeşit yiyecekler.. Tatlı, meyva, koka kola v.s.

45. SALON (Ap. Katı) (İç-Gece)

Tablanın içinde bir mum yanmaktadır. Bitmek üzere olan bir mum.
Yemek masasının üzerinde yenmiş yemek artıkları. Abu masaya kolunu yaslamış, başını kolunun üzerine koyup uyuyakalmıştır.

ABU/SES/ — Nasıl uyuyakaldım bilmiyorum.

Apartman kapısının anahtarla açıldığı duyulur. Holün ışığı, yanar az sonra salona vurur. Bir kadın sesi,

I. KADIN — Biri girmiş eve..

Telaşlı bir ayak sesi salon kapısına yaklaşır. Kürklü süslü bir genç kadın belirir kapıda. Uyuyan Abu'yu görür. Birden bağırmaya başlar.

I. KADIN — Hii! Hırsız var.. Hırsız var..

Abu uyanır, şaşkın ne olduğunu anlamadan bakar.. Yaklaşan ayak sesleri..
I. KADIN/SES/ — Polis.. Yakalayın..
Abu'nun korkulu yüzü.

46. MAPUSANE KOĞUŞU (İç-Gün)

Abu gülümser.

ABU — Bir defa başlamıştık çalmaya. Kimsesizlik avukat ağbi, yoksulluk, sahipsizlik.

Avukat Abu'nun omuzunu tutar dostça..

AVUKAT — Senden utanıyorum Abu..

Abu biraz şaşkın, pek anlayamadan avukata bakar.

47. SULTANAHMET MAPUSANESİ (İç-Gün)

Tekrar büyük Abu'yu görürüz.
Traş biter. Abu, gözleri dolu dolu, aynadaki hayaline bakar. Hatırladıkları üç numaraya vurulmuş kabak kafası ile Abu'yu etkiler.

48. SULTANAHMET PARKI (Dış-Gün)

Nöbetçi kulesinde bekleyen jandarmayı, sonra Sultanahmet cezaevini genel olarak görürüz. Bir yığın güvercin, aydınlık gökyüzüne doğru yükselir.
Sultanahmet parkında, bir park sırasında yanyana oturan Abu'yu, Arap'ı ve Hacı'yı görürüz. Yakından Arap'ı görürüz. Belli bir yere doğru bakar. Arabın baktığı yerde, bacasından duman tüten bir ev görülür. Tekrar Arap'ı görürüz. Birşeyler düşünür, birşeyler kurar, gülümser hafiften ve hatırlar.

(GERİYE DÖNÜŞ)

49. ARABIN KONDUSUNUN ÖNÜ (Dış-Gün)

Bir gecekondunun dış cephesini görürüz. Dar

sokağa bakan iki pencere, içerden, gürültüler, sesler duyulur.

ANA/SES/ — Seni ırz düşmanı seni..
ARAP/SES/ — Ana vurma.. Ah!
ANA/SES/ — Seni ırzı kırık seni..
ARAP/SES/ — Ana..

Birden pencerelerden biri açılır. Arap pantolonu yarı iliklenmiş, gömleğinin etekleri dışarda, kendini sokağa atar.
Aynı anda pencerede Arap'ın anası belirir, elindeki süpürgeyi Arap'a doğru fırlatır. Arap gülerek süpürgeyi kapar.

ANA — Nikah kıymadan kıza yan gözle bakarsan, gözünü oyarım senin.

Aynı anda öteki pencere yavaşça açılır, üzerinde gecelik, genç güzel bir köylü kızı, başını telaşla uzatır. Arap gülerek..

ARAP — Yahu ana, ne bozuluyorsun be?.. Kızı kaçırıp sana teslim ettik. Bi de senden mi kaçıracağız şimdi?... Ne biçim iş bu anlamadım.
ANA — O biçim iş bu.. Önce nikahı basarsın, sonra ne haliniz varsa görün. Herkesin ağzına sakız olamam ben.

Ana birden öteki pencereden bakan kızı farkeder..

ANA — Gir kız orospu sen de içeriye..

Kız hemen geri çekilip camı kapatır. Arap anasına doğru sokulur.

ARAP — Yahu.. nikah kıymam diyen mi var sana? Patronla bugün konuşacağım, kahve ocağını aldık mı?.. Şanla, şerefle bir kız alalım diyoruz, kabahat mi?..

Biraz daha sokulur, yılışır.

ARAP — Ana, izin ver de, gelini bugün bir sinemaya götüreyim ha..

ANA — Nikahı kıymadan, kapıdan dışarı çıkaramazsın, işte sana son sözüm.

Arap bozulur.

ARAP — Yahu ne biçim anasın sen be?.. Kız anası mısın, oğlan anası mısın, bir türlü anlıyamadık..

ANA — Senin anansam, onun da anasıyım bir halt etmiş, senin gibi ipsizin arkasına düşmüş.. Onu korumak bana düşer.

Arap dalga geçer anası ile.

ARAP — Allahtan iyi koruyorsun.. Bütün gece odasındaydım, ruhun bile duymadı.

Ana öfkelenir.

ANA — O orospunun seni koynuna alacağını nerden bilirim.. Ama bundan sonra görürsünüz siz.

ARAP — İstanbul burası, İstanbul.. başka İstanbul yok, uyan artık..

ANA — İstanbulunuza da başlarım şimdi.

Arap güler.

ARAP — Bari şu ceketimi verin de, gideyim anacığım..

ANA — Önce para ver.. evde birşey kalmadı gene..

Arap ceplerini karıştırır.
16 lira 75 kuruş çıkar ceplerden.
Beş lirasını kendine ayırır. Kalanı uzatır.

ARAP — Beş lira da bana kaldı..

Ananın tavrı hemen değişir.

ANA — Allah kesene bereket versin oğlum.. Allah işlerini rast getirsin.. Şu nikah işini halledin de, köye döneyim, yeter yük olduğum sana..

ARAP — O nasıl lâf ana.. başımızın üstünde yerin var..

ANA — Allah senden razı olsun yavrum..

İçeri girer.. Sesi duyulur..

ANA — Kız oğlanın ceketini versene..

Bir an sonra elinde Arab'ın ceketi, ufak tefek eşyası, pencerede kız görünür. Arap ceketini alır giyer, ufak tefeği ceplerine yerleştirir. Etrafa bakar, kızı saçından tutar, öper birden.
GELİN — Yapma..
Arap güler.. Kız da güler..

ARAP — Akşama hayırlı haberle gelirim inşallah..

Yürür. Köşeyi dönerken, tekrar kıza bakar, kız el sallar, sevgiyle..

GELİN — Güle güle..

50. TAHTAKALE (Dış-Gün)

Kalabalık. Hamallar, hızlı hızlı gidip gelen insanlar. Klakson çalarak, gelip geçen vasıtalar, kamyonlar. Yolun iki tarafına kurulmuş tezgahlar. Arap kalabalığın arasında, keyifli ilerler. Önünde dolu bir kamyonun boşaltıldığı bir hanın dar kapısından girer.

51. GİRİŞ MERDİVENİ (İç-Gün)

Girişte henüz boş duran bir kahve ocağı yeri vardır. Arap, başını uzatıp keyifle kahve ocağını gözden geçirir. Nasıl yerleştireceğini, düzene sokacağını düşünür. Bu sırada üst kata çıkan merdivenlerden, hanın kapıcısı Mahmut efendi iner, patron ağızlı bir adamdır.

MAHMUT — Ne arıyorsun lan gene?..

Arap başını kahve ocağından çıkarır.

ARAP — Patron geldi mi Mahmut Ağa?

MAHMUT — Ne yapacaksın patronu?

ARAP — Bilmiyor gibi konuşma.. Çay ocağı için.. Söz vermişti...

MAHMUT — Bak sonra haber vermedi deme.. Patron sana kızıyor..

Arap bozulur biraz.

ARAP — Beş ay bedava çalıştık, onun için kızıyor herhalde.

MAHMUT — Benden söylemesi.. Kendisi yukarda.. istersen git konuş..

ARAP — Konuşmaya geldim zaten.. Kimse-

den çekinecek birşeyimiz yok hamdolsun..

Yürür merdivenleri çıkar.

52. SAHANLIK (Han) (İç-Gün)

Arap merdivenleri kararlı çıkar. Patronun kapısına yaklaşırken biraz tedirgin olur, cesareti kırılır. Durur, düğmesini ilikler, çeki düzen verir biraz kıyafetine. Saygıyla kapıyı tıklatır. İçerden patronun sesi duyulur.

PATRON/SES/ — Bekle..

Arap'ın cesareti biraz daha kırılır..

53. PATRONUN ODASI (Han) (İç-Gün)

Patron masasının başına oturmuş, para saymaktadır. Tomar tomar 500 lükler..

54. SAHANLIK (Han) (İç-Gün)

Arap kapının önünde, tedirgin..
Düğmesini açar, sonra tekrar ilikler. Ne yapacağını bilemez.

55. PATRONUN ODASI (Han) (İç-Gün)

Patron para saymayı bitirir. Tomar, tomar beşyüzlükleri, yüzlükleri çekmeceye yerleştirirken, kapı yeniden bu defa daha hafif vurulur. Patron sıkıntıyla kapıya bakar.

PATRON — Gel...

Kapı aralanır, Arap cesaretini toplamaya ça-

lışarak, içeri süzülür. Patron onu görmekten memnun olmamıştır. Oyalanacak birtakım işler bulur masanın üstünde.. Arap kapının yanında dikilmiş, sıkıntılı beklemektedir. Patron bunalır, dayanamaz, patlar birden..

PATRON — Ne dikilip duruyorsun orda.. Söyle ne söyliyeceksen..

Arap biraz daha cesaretini kaybeder.

ARAP — Şeyi diyecektim patron..
PATRON — Olmaz.
ARAP — Olmayan ne patron?
PATRON — O senin dediğin iş olmaz..

Arap sinirlenir.

ARAP — Ben birşey istemedim ki senden. Sen vadettin bana.. Han bitince.. Sen söylemedin mi?
PATRON — Bedava mı dedim.. 30 bin veriyorlar... Sen 20 bin ver..

Arap dehşete düşer..

ARAP — 20 bin mi? Ben nerden bulurum 20 bini?
PATRON — O senin bileceğin iş.
ARAP — Ağbim yapma.. sen söz verdin diye, umut bağladık bu işe.. Köyden kız kaçırdık.. evleneceğiz.. yapma..
PATRON — Ulan babamın oğlu musun, sana bedava dükkan bağışlayayım..
ARAP — Ulansız konuş, kafamı bozma..

PATRON — Bir de tehdit mi ediyorsun..

Arap kendini tutmaya çalışır.

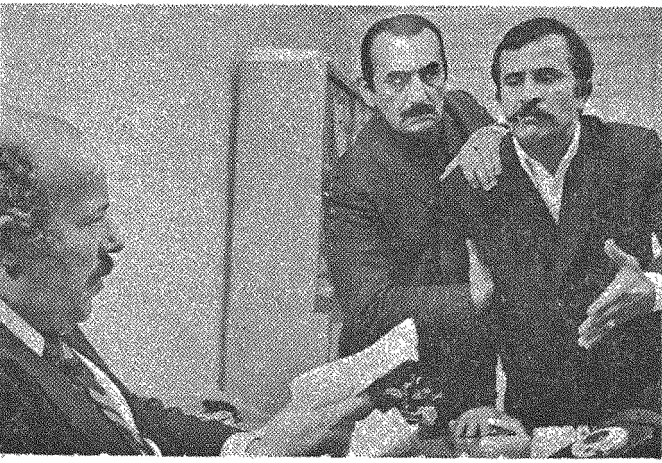
ARAP — Sen benim babamın oğlu musun da, inşatında, beş ay bedava bekçilik yaptım.

PATRON — Yatacak yerin yoktu, sürünüyordun..

ARAP — Neye yatacak yerim olmasın yahu? Çay ocağını vereceğim dedin. beş ay bedava çalıştırdın bizi...

PATRON — Sizin gibilere iyilik yaramaz zaten.

Konuşurken masanın yanındaki bir zile basmıştır. Mahmut efendi girer içeri..

PATRON — Hadi defol.. At şunu dışarı.

Mahmut Arab'ın kolunu tutacak olur. Arap silkinir, bağırır.

ARAP — Dokunma bana..

Sinirden eli ayağı titremektedir. Patrona döner.

ARAP — Belanı benden bulma.. Ver beş aylık bekçilik paramı, gideyim..

PATRON — Haraç mı istiyorsun bir de.. Karakollarda süründürürüm seni.. Defol..

Mahmut atlar, arkadan yakalar Arabı, dışarı sürüklemek ister.

ARAP — Bırak ulan kolumu.

Debelenir.

ARAP — Bu deyyusa yaranacaksın da ne olacak.. İşi bitince seni de siktir etmez mi?

Silkinir.

ARAP — Bırak..

Kurtulur, Mahmut yumruk atar Araba.. Arabın sabrı taşmıştır. Bir kafa çıkar Mahmut'a. Mahmut ağzı burnu kan içinde geriler. İki yumrukla, kapının dibine çöker.
Arap döner. Patron telefonu açmış, bağırmaktadır.

PATRON — Polis çağırın çabuk..

Arap atılır, ahizeyi kapar, patronun elinden, kafasına geçirir. Ahize iki parça olur. Patron masanın yanına düşer. Kafasından kan akmaya başlar. Arap patronun üstüne yürürken durur.

ARAP — Kaatil edeceksiniz beni?

Masanın çekmecelerini açar.

Az ötede, paraların konduğu çekmeceyi açınca durur.

Patron dehşet içinde, başını tutarak geri geri çekilmektedir. Arap paraları, avuçlayarak masanın üstüne döker.. Bir tomar para alıp saymaya başlar.

ARAP — Beş aylık bekçilik paramı alıyorum.

Dehşetle, Arap'a bakar patron. Arap, bir tomar para kor iç cebine. Önünden geçerken patron ürkek geri çekilir. Arap kapıdan çıkarken bir an durur.

ARAP — Şikâyet ederseniz ikinizi de temizlerim.

Kapıyı çarpar çıkar.

56. ARABIN KONDUSU **(İç-Gün)**

Gelin kızı görürüz, bir köşeye büzülmüş ağla-

maktadır. Arabın sesi düşer üzerine.

ARAP/SES/ — Sen de ağlayıp durma kız..

Arabı kızın anasına..

ARAP — Nazlı'yı alır köye dönersin hemen.. ben birkaç güne kalmaz gelirim.. düğünü orda kurarız.. daha iyi..

Kadın avucundaki paraları koynuna saklar. Arap Nazlı'ya döner. Yaklaşır saçını okşar.

ARAP — Ağlama yavru..

Aynı anda kapı sertçe vurulur.
Dik bir ses..

POLİS/SES/ — Kapıyı açın.. Polis..

Nazlı yeniden, ağlamaya başlar.
Arap, öper kızı yanağından..

ARAP — Ağlama, mühim birşey yok..

Döner. Anasının elini öper..
Kadın kucaklar oğlunu..

ANA — Nazlıyı merak etme..

Kapı tekrar vurulur.

POLİS/SES/ — Arap kapıyı aç.. İçerdesin biliyoruz..

Arap biraz da kendin kendine..

ARAP — Geliyorum..

Kapının önünde duran ayakkabılarını telaş etmeden giyer. Kapıyı açar.

57. ARABIN KONDUSUNUN ÖNÜ (Dış-Gün)

Arap sakin, kapıdan çıkar..
Evin önünde 4-5 polis, bir sivil beklemektedir. Geride olayı izleyen mahalleli..
Arap polislere bakar..

ARAP — Gidelim..

58. SULTANAHMET PARKI (Dış-Gün)

Yakından Arab'ın dalgın yüzünü görürüz. Hatırladıklarıyla baş başadır. Hacıyı görürüz yakından belli bir yere bakar özlemle. Kolkola yürüyen bir kadınla bir erkek görür. İki turist, kadınla erkek yürürken öpüşürler. Tekrar, Hacıyı görürüz. Hatırlar...

(GERİYE DÖNÜŞ)
59. BİR OTEL ÖNÜ (Dış-Gün)

Beyoğlunun batakhanelerle dolu arka sokaklarından biri. Otuz otuzbeş yaşlarında görünen oldukça yıpranmış bir sokak orospusu (Naciye) yolda tavladığı kırk yaşlarında bir taşralıya yaklaşır.

HACI/SES/ — Kent var, Pal Mol var... Kent var..
Kadın sesin geldiği yana bakarak durur.

NACİYE — Sigaram bitmişti.. bir sigara alsana bana.

Konuşurken, adamı, baktığı yana sürükler.

Kadınla adam, köşede lotaryacılık yapan Hacı'ya yaklaşırlar.

NACİYE — Bir kent versene..

Hacı bir Kent uzatır.

NACİYE — Kaça..
HACI — Onbeş..

Naciye adama döner.

NACİYE — Sen on iki buçuk ver..

Naciye Hacı'ya..

NACİYE — Benim için..

Hacı adamın uzattığı onbeş lirayı alır. İki buçuk lira geri verir.

HACI — Senin için Naciye.. Ben sigara satmam biliyorsun..

Naciye güler. Adamı kolundan çekerek, az ötedeki, köhne otele doğru uzaklaşır. Hacı, kadının peşinden birşeyler hayal ederek bakar, Naciyeyle müşterisi otele girerler. Hacı karşı sıradaki kahveye yönelir.

60. KAHVE / **(İç-Gün)**

Hacı kahveye girer. Kahve oldukça tenhadır. Kenardaki okey masasının başında oturanlardan biri (Raşit) seslenir.

RAŞİT — Hacı gel bir el okey çevirelim.

Hacı yaklaşır oturur.

HACI — Bir çay yapsana bana Hasan ağbi..

Aklı Naciye'dedir.

HACI — Camgöz yiyor diy mi bunun haracını.
RAŞİT — Kimin?.. Naciyenin mi?..
ERDOĞAN — Camgöz bıraktı Naciyeyi..
HACI — Yok yahu böyle karı bırakılır mı?..

Kahveci Hacının çayını getirir.

ERDOĞAN — Hasan ağbiye sor..

Hasan'a..

ERDOĞAN — İnanmıyorlar Camgözün Nermin'i dost tuttuğuna.
HASAN — Camgöz akıllılık etmedi.. O karı insanın başını belaya sokar.
ERDOĞAN — Vizitasına 250 alıyormuş, ne haber..
HACI — Yok deve..
ERDOĞAN — Vitrini var oğlum.. dansöz olunca iş değişiyor.

Konuşurlarken bir yandan da taşları dizmiş, okey oynamaya başlamışlardır.
Hacı otelin kapısına bakar. Taşralının, mahçup, sağa sola tedirgin bakınarak telâşla çıktığını görür.

HACI — Kaç dakka oldu yahu bunlar gireli.

Kahveci duvara bir çentik daha atar. Erdoğan çentikleri sayar.

ERDOĞAN — Sabahtan beri onyedi etti.

RAŞİT — Hasan ağbi geçen gün tam otuzsekiz çentik atmış, Naciye için..

HACI — Vay anam.. bir günde otuzsekiz vizite ha.. Yüz lira kalsa her seferinden..

ERDOĞAN — Yüz kalmaz..

HACI — Elli de kalmaz mı?..

RAŞİT — Çıkıyor..

Hepsi otelden yana bakarlar.

Naciye çıkar, uzaklaşır.

RAŞİT/SES/ — Saat tutun..

Hacı saatine bakar.

HACI — Üst üste yirmi vizite yapsa günde..

ERDOĞAN — Ayda otuzbin..

En yaşlıları olan Mehmet bozulur.

MEHMET — Hepinizin aklı pezevenklikte.. Oyuna baksanıza lan..

Hacı bir taş oynar. Tekrar otele doğru bakar. Kendi kendine..

HACI — İnsanın Naciye gibi bir dostu olsa..

Mehmet önündeki tablayı onlara doğru çevirir.

MEHMET — Okey..

Tablayı yakından görürüz..

61. OTEL ÖNÜ **(Dış-Gece)**

Pavyon kapısındaki vitrini görürüz. Nermin'in dansöz elbisesiyle resimleri. Bu resmin üzeri-

ne Hacı'nın sesi düşer.

HACI/SES/ — Kent var.. Pol Mol.. Dunhill, var...

Sese döner Hacıyı görürüz.
Torbayı sallar. İki sarhoş pavyona girer.

HACI — Kent var..

Hacı cebinden bir birinci paketi çıkarır, sigara yakar. Üşümektedir. Gitmeye niyetlenirken, pavyonun kapısından, Nermin'le, Camgöz çıkarlar. Nermin dansöz elbisesinin üzerine yalancı bir kürk giymiştir.

HACI — Sigara verim mi abla?..

Nermin bir elli liralık verir.
Hacı üç tane Pol Mol uzatır kıza.
Kız sigaranın ikisini çantasına koyar, birini Camgöz'e verir.

CAMGÖZ — Kaç para aldın lan?..

Hacı pişkin sırıtır.

NERMİN — Boş ver..

Etrafına bakınır.

CAMGÖZ — Taksi köşede..

Yürürler. Pavyonla, Naciye'nin çalıştığı otel yan yanadır. Onlar otelin kapısına varmadan Naciye çıkar. Dostuyla Nermin'i yan yana görünce bozulur.

NACİYE — Orospu nisbet mi veriyorsun bana..

Nermin Camgöz'ü tahrik eder.

NERMİN — Sustur şu kart karıyı..
NACİYE — Bu gavvat mı susturacak beni?..

Camgöz atılır. Naciye'yi dövmeye başlar. Naciye Camgöz'ün suratını tırmalamaya, vurmaya, ısırmaya çabalar. Bir yandan da küfretmektedir.

NACİYE — Haram olsun yediğin paralar.. Orospu çocuğu..

Nermin de vurmaktadır fırsat düştükçe.. Hacı şaşkın bakar.. Ne yapacağını bilemez..
Dayak bütün şiddetiyle devam etmektedir. Naciyenin ağzı burnu kan içinde kalmıştır. Hacı dayanamaz, atılır. Camgöz'ün elinden Naciyeyi kurtarmaya çalışır.

HACI — Yeter ağbi günahtır..

Camgöz Hacıyı savurur.

CAMGÖZ — Sen karışma lan..

Hacı tekrar atılır.
Camgöz'ü kollarından yakalar.

HACI — Ağbi ölecek.

Camgöz döner iki yumruk indirir Hacıya.. Hacı duvara çarpar düşer. Camgöz yere düşen Naciye'yi tekmelemeye başlar. Hacı, yanına düştüğü, çöp, moloz yığınından bir odun kapar. Ağır ağır yürür. Birden bütün gücüyle indirir Camgöz'ün kafasına.. Camgöz dizleri-

nin üstüne çöker yıkılır. Nermin bağırmaya başlar.

NERMİN — Yetişin adam öldürüyorlar..

Hacı odunu kaldırır.
Nerminin üstüne yürür.

HACI — Gebertirim, orospu..
Nermin eteklerini toplayarak kaçmaya başlar.

NERMİN — Yetişin..

Naciye yüzü gözü kan içinde doğrulmuştur. Şaşkın yerde yatan Camgöz'e bakar.

NACİYE — Sen mi vurdun..
Hacı telaşla Naciyeyi kaldırır.

HACI — Çabuk uzaklaşalım burdan..

Naciye sendeliyerek uzaklaşırken tekrar yerde hareketsiz yatan Camgöz'e bakar.
Karanlık bir köşede kaybolurlar.
Nermin, taksinin şoförüyle gelir.
Sağdan soldan üçbeş sarhoş çıkar.

NERMİN — Kaçmışlar.

Yerde yatan Camgözün üstüne eğilirler.

62. ÇEŞME BAŞI **(Dış-Gece)**

İstanbul'un kenar semtlerinden birinde bir mahalle çeşmesinin başı.
Naciye yüzünü yıkamaktadır.

Hacı, lotarya torbasını uzatır.
Naciye yüzünü kurular.

HACI — Korkma, ben varım bundan sonra, bir daha ilişirse sana, şişlerim anam avradım olsun..

NACİYE — Boşver.. benim yüzümden başını belaya sokma..

HACI — Sen bu kadar yıldır, bir dönüp bize bakmadın Naciye, tutkunluğumuzu görmezden geldin..

Naciye güler..

NACİYE — Gözümüz başkasını görmüyordu ki. Herkes bize orospu der. Ben kendi hesabıma birine tutulmayayım, en namuslu karıdan beter olurum hilafsız.

Hacı da güler.

HACI — Bi de bana tutulsana Naciye.

Naciye Hacıya alıcı gözüyle bakar.

NACİYE — Tutulurum.. Senden iyisini mi bulacağım.

Orospuluğunu takınmıştır.
Hacı sarılır Naciyeye dudağından öpmek ister.

NACİYE — Dur dudağım yarılmış..

Yürür. Hacı koluna girer Naciyenin.

HACI — Bizim otele gidelim.
NACİYE — Eve uğramam lazım.
HACI — Camgöz evi bilmez mi?

NACİYE — Bilir.
HACI — Ayılır da basarsa?..
NACİYE — Kızım var.. Anam var.. beklerler. Haber vereyim öyle gideriz.

Hacı kuşkulu.

HACI — Atlatmak yok ama..

Naciye güler.

NACİYE — Dostum değil misin?..

63. N. EV ÖNÜ (Dış-Gece)

İstanbul'un kenar mahallelerinde ahşap eski bir evin önünde Naciye durur.

NACİYE — Sen burda bekle..
HACI — Niye..
NACİYE — Hiç erkek götürmedim eve.. İnan.. Para bırakayım biraz.. Anadoluya gidiyorum diyeceğim. Başka kiracılar da var.. Kıza laf gelsin istemiyorum..

Eve doğru yürür. Kapıyı anahtarla açar girer. Hacı yalnız kalınca, soğuğu farkeder. Omuzlarını kaldırır, büzülür. Eve sonra yola doğru bakar. Yüzüne endişeli bir ifade gelir.

64. OTEL ODASI (İç-Gece)

Üç yataklı, fakir pis bir otel odası.
Kapı açılır. Hacı girer, ışığı yakar.
Elinde büyükçe, dolu bir kese kâğıdı vardır. Naciye girer peşinden, elindeki naylon torbayı yatağın üstüne bırakır.

NACİYE — Pikabı aldım.. İki üç gün çıkınam burdan, çalarız.

65. OTEL ODASI **(İç-Gece)**

Pilli, küçük bir pikap. Bir dolmuş plâğı çalmaktadır pikapta. Naciye yatağa, Hacı sandalyeye oturmuştur. Komodinin üstüne, fakir bir rakı sofrası kurmuşlardır. Çay bardaklarından rakı içerler. Hacı kafayı bulmuştur hafifçe.. Hüzünlü, bir mutluluk duyar.

HACI — Ben seni alırım Naciye.. Nikâh bile kıyarım.

Naciye güler.

NACİYE — İmam nikahı mı?..

HACI — Belediye nikahı.. anam avradım olsun..

66. OTEL ODASI **(İç-Sabah)**

Pencere günün ilk ışıkları ile aydınlanmıştır. Naciye'nin hafif hafif horladığı duyulur. Odadaki iki yatak boştur.
Üçüncü yatakta uyuyan Hacı'yla Naciye'yi görürüz.

67. OTEL ÖNÜ **(Dış-Gün)**

Ara sokaklardan birinde küçük, onuncu sınıf bir otelin önü. Hacı keyifli.. kendinden emin otelden çıkar. Bir sigara yakar, uzaklaşır..

68. KAHVE **(İç-Gün)**

Hacı kahveye girer. Kahvedekilerden bir (Ooooo!...) sesi yükselir.

RAŞİT — Naciye'yi arakladın mı?..

Hacı kasılarak arkadaşlarının masasına yürür.

HACI — Ne araklaması.. karı zaten tutkunmuş bize de, haberimiz yokmuş.
RAŞİT — Yok yahu..

Ocağa döner..

RAŞİT — Hacı'ya bir çay Hasan ağbi..

Hacı kurumla masaya oturur.
Birkaç kişi daha yanaşır masaya.

RAŞİT — Anlatsana..

Hacı olaya önem vermiyormuş gibi.

HACI — Birşey yok canım.. Naciye'yi dövmeye kalktı..

— Eee..

HACI — Yapma dedik efendice..
RAŞİT — Camgöz efendilikten anlar mı?..
HACI — Biz de anlıyacağı dille konuştuk.

Hasan çayı getirir.

HASAN — Birkaç gün ortalarda dolaşma bana sorarsan..
HACI — Boş ver.. Ateş olsa cürmü kadar yer yakar.
RAŞİT — Yenge nerde şimdi?
HACI — Fazla kurcalama.

Erdoğan girer kahveye.
Hacı'yı görür.

ERDOĞAN — Vay!.. ben de seni arıyordum. Namın bütün İstanbul'u sarmış oğlum..

Hacı mağrur güler. Sahte bir alçakgönüllülükle.

HACI — Ne yaptık ki yahu..
ERDOĞAN — Kaçakçı Recep var ya..
HACI — Eee..
ERDOĞAN — Artık o boktan işi bıraksın dedi. Demin gördüm, seni bekliyor. Bir viski işi varmış, şişe başına on lira kalıyor. Biz Hacıyı böyle bilmezdik dedi..
RAŞİT — Bu artık bize selam da vermez.
ERDOĞAN — Hadi gidelim.
HACI — Nereye gidiyoruz.
ERDOĞAN — Recep ağbi bekliyor dedik ya oğlum..

Hacı, memnun, telaşlı, çayını bir yudumda bitirir.

HACI — Gidelim..

Erdoğanla çıkarlar..

RAŞİT — Hacı paçayı kurtardı.

Hasan boşalan çay bardağını alır.

HASAN — Dur bakalım.

69. AVLU **(Dış-Gün)**

Geniş demir bir kapı aralanır.
Erdoğanla Hacı girerler. Burası, birkaç bina-

nın, deponun arka cephelerinin baktığı beton bir avludur.

ERDOĞAN — Sen onbeş iste şişe başına..

HACI — Kaç şişe var?..

ERDOĞAN — 500 şişe düşer senin bölgene..

Hacı güler..

HACI — Bu Naciye uğurlu geldi bize..

Birden arkadan kafasına bir odun yer, düşer. Erdoğan kaçar. Hacı kafasını tutarak şaşkın döner. Karşısında Camgöz durmaktadır. Camgöz'ün iki arkadaşı daha girer çerçeveye.

CAMGÖZ — Nasıl oluyormuş arkadan vurmak?

Hacı korku içinde bakınır.

CAMGÖZ — Konuşsana orospu çocuğu.

Hacı doğrulmaya çalışır.

HACI — Ağbi affet..

Camgöz'ün ayaklarına atılır.

HACI — Ayağını öpeyim ağbi..

Bir tekme yer.. Başka tekmeler izler Camgöz'ün tekmesini. Hacı yerde böğürerek, ağlıyarak, yalvararak oradan oraya yuvarlanmaktadır. Bir süre sonra ağzı burnu kan içinde kalır. Camgöz vurmayı bırakır. Ayağını merdivene dayayıp bir kâğıt parçası ile, ayakkabısına, pantalonunun paçasına bulaşan kanları siler. Camgöz Hacı'yı tekmelemeye devam eden arkadaşlarına..

CAMGÖZ — Ben gidiyorum.. Hava kararınca bir kenara atarsınız.

Hacı yarı baygın vaziyettedir, kıpırdanır. Adamlardan biri bir tekme daha vurur. Hacı inler, büzülür.

70. OTEL ÖNÜ (Dış-Akşam)

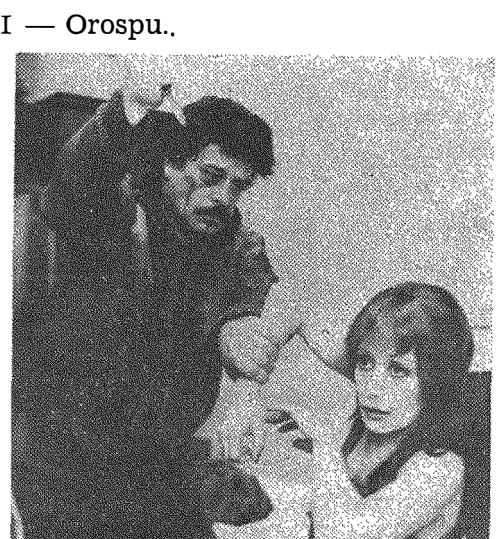
Hacı yüzü gözü kan içinde, güçlükle yürüyerek gelir, otele girer.

71. MERDİVEN - KORİDOR (İç-Akşam)

Hacı otelin merdivenini çıkar. Duvarlara tutunarak, koridorda ilerler. Odadan, geçen akşam Naciye ile çaldıkları plâğın sesi duyulmaktadır. Hacı oda kapısına gelir. Bir an yaslanır kapının yanına, gülümser. Uzanır açar kapıyı.

Hacı dehşet içinde kalır.
Plâk çalmaktadır. Komodinin üstünde bir rakı sofrası.. Camgözle Naciye yatakta seviş-mektedir. Hacı'nın gözleri birden yaşla dolar. Cebinden çakısını çıkarıp açarken, bir feryat gibi bağırır.

HACI — Orospu..

Hacıyı o zaman farkederler. Camgöz kendini elbiselerinin bulunduğu sandalyeye doğru atar. Hacı onu farketmez bile.. Naciye'ye saldırır.. Çakıyı saplar, saplar.

73. SULTANAHMET PARKI (Dış-Gün)

Yakından Hacı'nın kederli yüzünü görürüz. Hatırladıkları Hacı'yı da etkilemiştir. Sonra Abu'yu görürüz. Belli bir noktaya bakar. Bir çocuk güvercinlere yem atar. Güvercinler havalanır. Sonra tekrar konar.
Abu'nun dalgın yüzünü görürüz.
Yeniden ilk gençliğini hatırlar.

(GERİYE DÖNÜŞ)

74. BAYRAM YERİ (Dış-Gün)

Yoksulların yaşadığı bir mahallede boş bir arsaya kurulmuş, bayram yeri. Derme çatma salıncaklar, atlı karıncalar. Üzerinde kayılan teller. Fal bakılan, balık kızların, yalancı canavarların teşhir edildiği çadırlar. Seyyar satıcılar, kalabalık. (Bütün işler genellikle, makineyle değil, elle yapılmaktadır.)
16-17 yaşlarındaki, delikanlı Abu, kayık salıncağı sallar. Üstü başı perişandır.
Salıncağa, çoğunluk çocuklar, gencecik kızlar, bazı bazı da, çocukları ile birlikte, başörtülü kadınlar, kendini bilmez erkekler biner. Abu kayık salıncağı sallamayı bırakır. Durdurmaya çalışır yavaş yavaş..

Abu — Yandıı...

Salıncaktaki kadınlardan biri itiraz eder.

I. KADIN — Ayol bineli kaç dakika oldu..
I. GENÇ KIZ — Elli kuruş verdik.. bu kadar da olur mu?

Abu kayık salıncağı durdurmaya çalışarak..

ABU — Saatle hanım teyze..
I. GENÇ KIZ — Belediye mi koydu tarifesini.
ABU — Belediye..

Kayık durmuştur.

ABU — Buyrun hanımlar.. buyrun beyler.. Hadi çocuklar..

Birini kucağına alır.

ABU — Hoop.. Aslan..

Kayıktan indirir..

I. KADIN — Göz göre göre soyuyorlar insanı..

Kayıktan inmek istemeyen torununu hırsla aşağı alır.

I. KADIN — Yürü, kör olasıca.

Abu çevreye bakıp bağırmaya başlamıştır.

ABU — Uçan kayık.. 50 kuruş. Havada yüzer bu kayık.. Haydi kalkıyor. İki kişi bir teklik.. Kalkıyor..

Abu'nun gözü, o yana doğru gelen mini etek giymiş 16-17 yaşlarında bir kıza ilişir. Kız elinden tuttuğu küçük kızkardeşiyle yaklaşır. Bir yandan da sakız çiğnemektedir.

FİDAN — Kaç kuruş.
ABU — İki kişi bir lira..

Abu kızdan hoşlanmıştır.
Kız küçük kardeşine döner.

FİDAN — Binelim mi?..
AYŞE — Binelim.

Küçük para çantasından bir lira çıkarıp Abu'ya uzatır.
ABU — Bilet alacaksın.
FİDAN — Sen abinin yanında dur.

Bilet yerine yürür.
Abu'nun gözü, tekrar kızın nerdeyse kalçalarına kadar görünen bacaklarma takılır. Abu bakışlarını zorla ayırıp küçük kıza bakar. Kız ona bakıp gülümser.
Fidan biletlerle gelir. Çevresine bakınır.

FİDAN — Bekleyecek miyiz?..

Abu efelik yapar.

ABU — Siz binin.

Küçük kızı kucaklayıp kayığa bindirir. Fidan kayığa binmesi için tahta sandalyeye çıkar, Abu'ya elini verir. Abu heyecanlanmıştır. Kız kayığa binerken, Abu'nun gözü Fidan'm biraz daha açılan bacaklarına kayar. Fidan Abu'ya bakıp, biraz da cilveli güler.

FİDAN — Kimseyi beklemiyeceksin di mi?..
ABU — Beklemiyeceğim.
FİDAN — Yaşa..

Abu kayığı sallamaya başlar.

Fidan kardeşine..

FİDAN — Bak koca kayık ikimizin.

Gittikçe daha yukarılara doğru yükselen kayık salıncağı, küçük Ayşe'nin keyifli korkusunu, kahkahalarla gülen Fidan'ı, kayık salıncağı gerçekten uçurmaya uğraşan Abu'yu görürüz. Az önce, kayıktan inen, kadınla torunu o yana doğru gelirler. Daha doğrusu küçük oğlan anneannesini, yeniden kayığa binebilmek için çekiştirmektedir. Kadın kayığın iki kişiyle havalanıp durduğunu görünce, yeniden sinirlenir.

K. OĞLAN — Kayığa binelim anneanne.. Kayığa binelim..

I. KADIN — Patlama bineceğiz..

Çocuğu elinden sürükleyerek gider bilet alır. Küçük oğlanın gözü hep havalara yükselen kayıktadır. Fidan, küçük Ayşe, Abu herşeyi, herkesi unutmuşlar, çevreden kopmuşlardır. Fidanın uçuşan saçları, Ayşe'nin ürkek, heyecanlı kahkahaları.. Abu hep Fidana bakmaktadır. Kadın, hır çıkarma niyetiyle yaklaşır. Bir süre seyreder durumu..

I. KADIN — Hanımın özel salıncağı galiba..

Abu, Fidan, Ayşe kendi alemlerindedirler. Küçük oğlan mızmızlanmaya başlar.

K. OĞLAN — Anneanne.. binelim.. Hadi.. binelim..

Kadın Abu'ya..

I. KADIN — Durdur şunu.. çocuklar ağlıyor görmüyor musun?..

Abu gözü Fidan'da kayığı sallamaya devam eder. Kadın büsbütün öfkelenir. Abu'yu dürter.

I. KADIN — Sana dedim..

Abu kadını farkeder..

I. KADIN — Bize gelince.. beş dakikada yandı..

Abu sıkıntılı, kayığı sallamayı bırakır, Fidan kadını farkeder. Küçük oğlan anneannesinin eteğini çekiştirir.

K. OĞLAN — Binelim..
Kadın Fidana da duyurmak isteyerek..

I. KADIN — Bu devirde orospu olmak lâzım oğlum.

Abu şaşkın Fidan'a bakar.
Fidan söyleneni duymuştur.
Kayığın içinde ayağa kalkar, en arsız haliyle..

FİDAN — Kart karı, güzelliğimi kıskandın di mi?

I. KADIN — A.. a.. a.. a üstüme iyilik sağlık.. şu yelloza bak..

Fidan iki yumruğunu birbirine vurarak..

FİDAN — Çatla da patla kel Fatma..

I. KADIN — Utanmaz, şıllık..

Kayık durmak üzeredir.
Abu şaşkın, endişeli bir kadına, bir Fidan'a bakmaktadır.
Fidan inmeye davranır.

FİDAN — Durdur şunu.. Haddini bildireyim şu mahalle karısına..

Abu kayığı durdurur. Fidan bir bacağını sandalyeye atar.. Etraflarına yavaş yavaş kalabalık toplanmaktadır.

I. KADIN — Kenar mahalle dilberi n'olacak..

Küçük oğlan ağlamaya başlamıştır. Fidan kadına saldırır.

FİDAN — Kart orospu..

Abu koşar. Küçük Ayşe'yi kayıktan indirir. Döndüğünde Fidan'la kadını saç saça, baş başa dövüşürlerken görür. Kalabalık gülmekte, alkışlamakta, teşvik etmektedir kavgacıları.

— Vur teyze..

— Saçını boşver.. Peruktur elinde kalır.

Fidan hem kadına hem çevreye yetişir.

FİDAN — Haltetmişsin sen, öz be öz kendi saçım.

Küçük oğlan ayak altında..

K. Oğlan — Anneanne, kayığa binelim..

Kayığın patronu koşarak gelir.

PATRON — Durun ayıptır..

Kavgacıları ayırmaya çalışır.

Kadın patronu görünce büsbütün şımarır.

I. KADIN — Davacıyım.. Senden de.. (Abu'yu gösterir) Bu itten de davacıyım.. Namusunla bindin mi beş dakika.. Kırıttın mı, kıçını açtın mı yarım saat..

Şimdi, biraz da sıkıştırmak niyetiyle Fidan'ı da birkaç kişi tutmuştur.

FİDAN — Oh canıma deysin.. Kıçımı da açarım.. başımı da açarım..

— Helal olsun.. aç.. aç..

FİDAN — Güveniyorsan sen de aç, kokmuş karı.

I. KADIN — Yetişin ey ümmeti müslüman..

bayılacağım.. Polis.. polis..

PATRON — Hanım sakin ol..

Abu'ya döner..

PATRON — Çabuk bas git.. başıma iş açacaksın..

Abu önüne bakar yürür.

FİDAN — Onun ne günahı var..
— Doğru, böyle fıstığı bir saat sallarım ben..
— Kucağında mı?..

Fidan kendini tutanların elinden kurtulur.

FİDAN — Sen kendi bacını salla kucağında..

Ayşe'yi elinden tutar yürür.
Geçerken birkaç kişi, dokunur, parmak atar.. Fidan durur birden.. Kalabalık geriler..

FİDAN — Fena küfrederim sonra..
— Yaşa, abla.

Fidan kırıtarak uzaklaşırken ıslıklar, «yuh» sesleri yükselir.

I. KADIN — Başınıza taş yağacak.

75. SOKAK (Bayram Yeri) (Dış-Gün)

Abu bayram yerinin girişinde bir duvarın dibine çömelmiş beklemektedir. Fidan çıkar Ayşey'le. Abu'yu görür. Hiçbirşey olmamış gi-

bi, gülümsiyerek yaklaşır. Abu doğrulur.

FİDAN — Benim yüzümde işinden oldun..

ABU — Bu sabah girmiştim zaten.. Akşama kadar salıncak salla dur.. İyi oldu..

FİDAN — Ne iş yapardın asıl?..

ABU — Hiç, ne iş bulursam..

Fidan gülümser.

FİDAN — Kusura bakma...

Yürür, birkaç adım sonra aklına birşey gelmiş gibi döner.

FİDAN — Bayramdan sonra bizim fabrikaya gel.. Atölye şefine söylerim. Belki bir iş verir sana..

Abunun ilgisi artar.

FİDAN — İsmin neydi?..

ABU — Abu.. Abdullah yani..

FİDAN — Cibali tütün fabrikası..

ABU — Biliyorum..

FİDAN — Pazartesi öğle paydosunda, kapının önüne çıkacağım.

Gülümser..

FİDAN — Allahaısmarladık..

Küçük kızın elinden tutar uzaklaşır. Abu kızın peşinden bakar beğeniyle.. Kız iyice uzaklaşıncaya kadar bakar, sonra dayanamaz kızın peşine düşer.

76. I. SOKAK **(Dış-Gün)**

Fidanla küçük Ayşe bir sokakta yürürler. Kar-

şıdan bir delikanlı yaklaşır. Fidan'ın yanında durur. Birbirlerini önceden tanıdıkları bellidir. Abu bir köşeye sinip onları seyreder. Uzaktan, ne konuştukları duyulmaz, anlaşılmaz, bir süre sonra delikanlı kızın kolundan tutar, bir yere götürmek istediği bellidir. Kız silkinir, kolunu kurtarır.. kırıtarak yürür uzaklaşır. Delikanlı Abu'nun bulunduğu yana yürür. Yanından geçerken, Abu delikanlıya ters ters bakar. Sonra tekrar, Fidan'ın peşine düşer.

77. II. SOKAK **(Dış-Gün)**

Abu, kızı kaybetmek endişesiyle bir köşeden çıkar, durur, köşeye gizlenir. Fidan epeyce ötede, bir baloncudan Ayşe'ye balon almaktadır. Sonra el ele yürür bir sokağa saparlar. Abu onları takip eder.

78. SİNEMA ÖNÜ **(Dış-İç-Gün)**

Fidan'la Ayşe bir semt sinemasının önünde, filmin fotoğraflarına bakarlar. Gişeye yürürler. Abu karşı kaldırımdan onları izler. Fidan'la Ayşe bilet alır, sinemaya girerler. Abu telaşla sinemaya yürür. Yürürken ceplerinde ne kadar para varsa çıkarır. Gişenin önüne gelir, fiyat listesine bakar, sonra avucundaki bozuk paralara.. Yüzüne bir keder, bir ümitsizlik çöker.. Bozuk paraları avucunda sıkarak çevresine bakınır. Sinemaya girmenin çaresini arıyor. Bilet gişesine yaklaşan bir aileyi gözüne

kestirir. Baba oldukça iyi giyimli, karısı, çocukları da öyle.. Yüzüne acıklı bir ifade vererek sokulur..

ABU — Ağbi..

Adam döner.

ABU — Karnım aç.. bir ekmek paası.. sevaptır.

Adam öfkelenir..

I. ADAM — Utanmıyor musun bu yaşta dilenmeye. Git çalış..

Abu acele uzaklaşır. Gerçekten, belki de ilk defa utanmıştır. Sinemanın holünden çıkar.

79. SOKAK (Sin. Önü) (Dış-İç-Gün)

Abu bunalmıştır. Fidanın yakınında olmak istiyor.. Çalmak geçiyor aklından, birşey çalıp satmak.. bir an önce.. bir 50 kuruş bulmak bu kadar zor muymuş? Abu yere bakar, belki birisi para düşürmüştür. Gelip geçen ayaklar. Çevreye bakınır. Boyalı kurbanlık koyunlar geçer.. İnsanlar geçer. Bankalar, banka ilanları (bir defada 30 milyon) (bir defada 17 milyon) Abu kendi kendine mırıldanır.

ABU — Bir elli kuruş bulsam..

Mağazalarda dükkânlarda alışveriş eden insanlar görür. Bozdurulan 500 liralıklar, 100 liralıklar, tezgâhlardaki kasaların dönen kolları, açılan çekmeceler, paralar. Abu mağaza-

dan çıkan adama sokulur.

ABU — Ağbi..

Adam onu duymamış gibi yürür gider. Abu adamın peşinden kinle bakar.

80. SOKAK **(Dış-Gün)**

Yakından (SİNEMANIN ÇIKIŞ KAPISIDIR PARK YAPILMAZ) yazısını görürüz. Yazının önünden, insan başları geçmeye başlar. Abu, çömeldiği duvar dibinden doğrulur. Sinemadan çıkanları gözlemeye başlar. Sinema çıkış kapısını ve uzaktan gözliyen Abu'yu yukardan genel olarak görürüz.
Son olarak, ellerinden tuttuğu iki çocuğu sürükleyerek şişman bir kadın çıkar. Abu, çıkış kapısına koşar. Bir görevli kapıyı kapamaktadır.

ABU — Hepsi burdan mı çıkar sinemadakilerin..

GÖREVLİ — Ön kapıdan da çıkarlar.

Kapı kapanır.
Abu koşmaya başlar.

81. SİNEMA ÖNÜ **(Dış-İç-Gün)**

Abu soluk soluğa sinemanın önüne varır.. Gişenin önünde yeni insanlar, sinemaya giren, resimlere bakan kalabalık. Abu, sinemanın çoktan boşalmış olduğunu farkeder.

Kederli, ümitsiz sinemanın kapısının yanına çömelir. Başı önünde, kolları aşağı sarkmış, sıkılı avucunu açar. Bozuk paralar hâlâ avucundadır. Birden avucuna iki yirmi beş kuruşluk düşer. Abu şaşkın başını kaldırır. Annesiyle sinemaya giden küçük bir kız çocuğu onu dilenci zannetmiştir. Abu büsbütün kederlenir.

82. TÜTÜN FABRİKASININ ÖNÜ (Dış-Gün)

Cibali tütün fabrikasını görürüz. Paydos düdüğü çalmaya başlar. Fabrika kapısının karşısında, bir duvar dibinde çömelmiş oturan

Abu.. düdük sesiyle heyecanlanır. Yavaş yavaş dörülür.

Kapıdan kadın erkek işçiler çıkmaya başlar. Abu gittikçe artan bir heyecanla kapıya bakmaktadır. İşçiler gurup gurup çevredeki seyyar satıcıların etrafına toplanırlar. Abu ümitsiz kapıya doğru yürürken birden kapıdan Fidan'ın çıktığını görür. Yanındaki kıza gülerek birşeyler anlatmaktadır. Abu olduğu yerde kalmıştır. Fidan birkaç adım sonra onu görür. Arkadaşına birşey söyleyip Abu'ya yürür. Gülerek, en tabii, en sevimli haliyle.

FİDAN — Geldin mi?..

Abu cevap verecek durumda değildir. Fidan elini cebinden çıkarır avucunda beş tane sigara vardır.

FİDAN — Al..

Abu elini uzatamaz.

FİDAN — Alsana.. bize bedava veriyorlar.

Abu sigaraları alır.

FİDAN — Öğleden sonra, Remzi ağabiye söylerim. Bizim atölye şefi.. Beşte dağılıyoruz. Gelirsen haberi veririm sana.. İnşallah olur.

Güler..

FİDAN — Hadi eyvallah..

Kız arkadaşının önünde durduğu seyyar köf-

teciye doğru yürür. Abu bir süre olduğu yerde kalır. Sonra döner uzaklaşmaya başlar. Tekrar döner Fidan'a doğru bakar. İki kız, köfte ekmek yiyerek, gazozcuya doğru yürürler.. Abu uzaklaşır. Köşeyi döner, kaybolur.

83. TÜTÜN FABRİKASI ÖNÜ / (Dış-Gün)

Yakından Abu'nun ayaklarını görürüz. Ayakların çevresinde ezilmiş dört izmarit. Beşinci sigara, Abu'nun ayaklarının dibine düşer. Abu ayağıyla beşinci sigarayı da ezer. Sırtını duvara dayamış, sabırsız bekliyen Abu'yu görürüz. Geçen birine

ABU — Saatin kaç ağbi..

Adam saatine bakar.

ADAM — Beş..

Abu fabrikaya doğru bakar.
Çevrede kızların çıkışını bekliyen başka delikanlılar. Abu heyecanla doğrulur. Fidan ilk çıkanlar arasındadır. Yanında gene öğlenki kız arkadaşı. Kızlardan ayrılıp Abuya yürür. Yürürken cebinden bir kâğıt çıkarmıştır. Abu'ya uzatır.

FİDAN — Dilekçe vereceksin.. Remzi ağbi.. gerekli şeyleri yazdı.. yarın sabah yazdıklarını idareye ver.. Remzi ağbi takip edecek.

Güler.. Yaklaşan bir minibüs sesi duyulur.

I. KIZ/SES/ — Fidan.

Fidan bakar, koşar. Abu davranmaya, birşey söylemeye vakit bulamaz. Kızlar telaşla minibüse binerler. Minibüs uzaklaşır. Abu şaşkın minibüsün arkasından bakakalır. Bazı işçi kızlarla buluşan delikanlılar, kolkola, mutlu, dağılırlar. Abu, özlemle uzaklaşan çiftlere bakar.

84. SOKAK **(Dış-Gün)**

Abu'yla Fidan'ı yanyana yürürken arkadan görürüz.

FİDAN — Başka bir iş bulur çalışırsın belki pazartesiye kadar.

Abu'yla Fidan'ı önden görürüz.

FİDAN — Remzi ağbi, pazartesi öğleden sonra bana uğrasın dedi. İşin olacak galiba..

Gülerek bakan Abu'ya..

FİDAN — Belki de aynı vardiyaya düşeriz.

Durur..

FİDAN — Bir yere uğrayacağım şurada.. Hadi..

Elini uzatır Abu'ya. Abu bir an şaşırır. Sonra sıkar kızın elini.

FİDAN — Pazartesi akşamı kapıda bekle beni.

Uzaklaşırken, birden elini cebine sokarak döner. Gülerek Abu'nun avucuna beş altı sigara bırakır. Koşar gibi uzaklaşır. Abu şaşkın onu takip etmek ister.. Ama kız çoktan gözden kaybolmuştur. Çevrede kızı arayan Abu'yu yakından görürüz.

85. TÜTÜN FABRİKASI (Dış-Gün)

Yakından Fidan'ın atölye şefi Remzi'yi görürüz.

REMZİ — Seni işe alamıyorlar Abdullah.

Abu karşısında durmaktadır.

ABU — Gelen kâğıtta ne yazıyormuş ağbi..

Remzi önüne sonra tekrar Abu'ya bakar.

REMZİ — Hırsız.. Sabıkalı hırsız..

Abu bir an susar. Sonra..

ABU — Anladım ağbi..

REMZİ — Fidan'a söylemiyeceğim..

Abu duyulur duyulmaz bir sesle.

ABU — Sağol ağbi..

Döner, fabrikanın kapısına doğru uzaklaşırken.. Fabrikanın paydos düdüğü çalmaya başlar. Abu durur. Yakından Abu'nun kederli yüzünü görürüz.

86. TÜTÜN FABRİKASI ÖNÜ (Dış-Gün-

Fidan'la kız arkadaşı gülerek, telaşla fabrikanın kapısından çıkarlar. Abu her zamanki yerinde beklemektedir. Kederli, kararsız, Fidan'a doğru yürür. Fidan'ın gözü başka taraftadır. Az ötesinden, Abu'yu farketmeden geçer. Abu şaşkın kızın peşinden bakar. Fidan'la arkadaşı az ötede duran özel bir otomobile binerler. Otomobilde modaya uygun iki delikanlı vardır. Araba hareket eder. Abu'nun önünden hızla geçer gider. Abu'nun ümitsiz yüzünü görürüz.

87. SULTANAHMET PARKI (Dış-Gün)

Yakından Abu'nun kederli yüzünü görürüz. İlk gençliğinin aşkı yeniden duygulandırmıştır onu. Döner hapishaneye doğru bakar. Uzaktan hapishaneyi görürüz. Tekrar Abu'yu görürüz. Park sırasında oturan Abu'yu, Hacı'yı, Arap'ı birlikte görürüz.

HACI — Ne yapacağız şimdi?..

ARAP — Muhlis'i bulabilsek.. yatacak bir yer tedariklerdi bize.

ABU — Bulalım Muhlis'i.. karnımızı da doyursun.

88. AYVANSARAY SURLARI (Dış-Gün)

Ayvansaray surlarını görürüz. Surlardan duman tütmektedir. Abu, Hacı, Arap genel plânda surlara doğru yürürler. Surlara bakan

Abu'yu görürüz. Surlarda bir delik görürüz. Hacı'yla, Arap'ı görürüz.

HACI — Muhlis'i burda da bulamazsak, halimiz ne olacak Arap dayı?

ARAP — Allah kerim be Hacı.

HACI — Kerim kerim amma, mide de diyor ben seni yiyerim.

89. SURLAR **(İç-Gün)**

Aydınlık bir kapıdan surlara girerler. Önce Arap sonra Hacı, en son Abu.

Arap ispirtoculara bakıyor. Burnuna toz çeken biri..

Kafasını kaldırıp bakan baba.

Abu.

Uyuklıyan biri.

Hacı.

Sigara içen biri.

Abu.

Baba bir nefes çeker.

Abu..

BABA — Birini mi baktınız delikanlı?

ABU — Sarı Muhlis'i aradık.

BABA — Sarı Muhlis mi?

HACI — Evet sarı Muhlis'i.

SARIKLI — Sarı Muhlis buralara gelmiyor artık, satıcılık yapıyor.

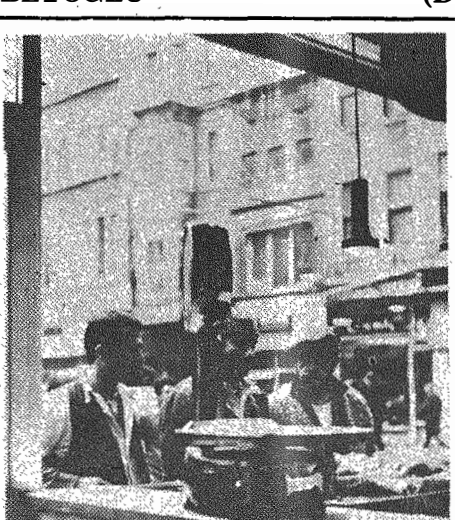
Üçü...

ARAP — Nerde bulabiliriz?

SARIKLI — Bilmiyorum kimse de bilmez.

Üçü birbirlerine bakıp giderler. Yakından esrarkeşleri görürüz.

90. BEYOĞLU **(Dış-Gün)**

Beyoğlunda otobüs geçer.
Kalabalık. Üçü kalabalığın içinde. Arabalar. Börekçinin içinden üçünün böreklere bakıp gidişi.
Abu fiyatlara bakıyor.
Arap bakıyor.
Hacı bakıyor.

92. LOKANTA **(İç-Dış-Gün)**

Zemin kattaki bir lokantanın sokağa bakan penceresi.

Hacıyla Arab'ın ayakları girer, önce pencereye eğilir içeri bakarlar.

A. Onları gözüyle, ocağı, yemekleri görürüz.

B. Hacıyla Arap birbirlerine bakar doğrulurlar.

93. SOKAK (Lok. Arkası) (Dış-Gün)

Hacı soluna bakarak Abu'ya seslenir.

HACI — Gel.. bizi burası paklar..

Döner yürürler.

Abu peşlerinden çerçeveye girer.

94. LOKANTA (İç-Gün)

Lokantanın merdivenlerini görürüz. Hacının sesi duyulur.

HACI/SES/ — Sen gir önce..

Abu kapıdan girip merdivenlerden iner. Yemeklere bakıyor.

Yemekler.

Hacı-Arap merdivenlerden iner.

Abu ile beraber bir masaya otururlar.

Arap...

Abu (Arap'a, sonra garsona bakar)

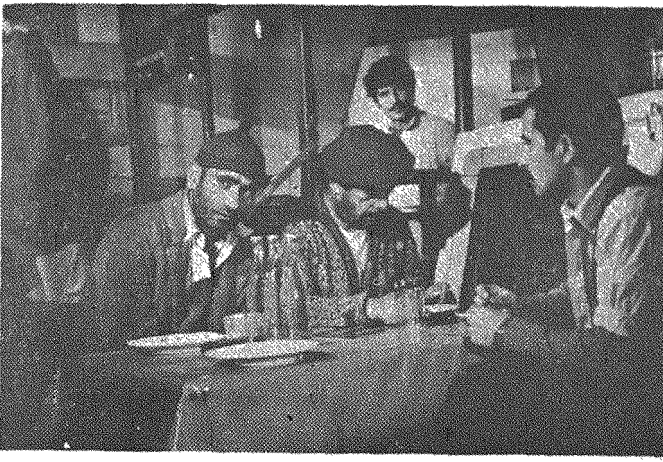
GARSON — Ne yiyeceksiniz?

ARAP — Tas kebap.

HACI — Ne varsa işte.

Hacı'nın sesi/Kuru

ABU — Bana da.. Tas kebap, kuru fasulya, pilav, et, bir de baklava..
GARSON — Paranız var mı ulan?..
HACI — Ayıbettin yahu. Paramı..

Genel çekimde aşçı yemekleri koyarken..

GARSONUN SESİ — İki tas kebap, bir kuru, Pilav..

Tabağa yemek konulur.
Arap yemeğe bakıyor..
Aşçı..
Hacı yemeğe bakıyor..
Abu..
Genel çekimde üçü,
Garson yemekleri alır getirir önlerine koyar.

ABU — Ekmek yok mu abi, ekmek yok mu?
GARSON — Acelen ne be, kıtlıktan mı çıktın?..

HACI — Kaşık ver, abi, kaşık ver.

Garson gider, ekmek, çatal, kaşık getirir önlerine koyar.
Hacı..
Abu..
Arap..
Hacı garsona seslenir..

HACI — Bir tane daha ver abi.. Bir tane daha ver.

Yemek yiyen Abu'yu görürüz.

95. HELA ÖNÜ (Lokanta) (İç-Gün)

Üzerinde (00) yazan lokantanın tuvaletinin kapısını görürüz. Kapı yavaşça aralanır, Hacının başı uzanır önce, geriye işaret eder. Arap'la birlikte çıkarlar.

HACI — Ben tüyelim diyorum.

Arap salonun bulunduğu yana bakar.

ARAP — Abu ne olacak..
HACI — Ne olacak?.. İki tokat yer çok çok. Herkes başının çaresine bakacak Arap dayı.

Çıkış kapısına doğru yürür.
Arap bir an tereddüt eder.
Sonra kederli, çaresiz Hacıyı takip eder.

96. LOKANTA (İç-Gün)

Abu terkedildiğinden habersiz yemeye devam eder.

97. CADDE **(Dış-Gün)**

Arapla Hacı kalabalık caddelerde yalnız, ümitsiz, suçluluk duyarak, konuşmadan yürürler. Arap bir köşede durur. O durunca Hacı da durur. Bakışırlar.

ARAP — Güle güle be Hacı..
HACI — Güle güle Arap dayı..

Arap döner, tek başına uzaklaşmaya başlar. Hacı olduğu yerde kalmıştır.
Bir süre kederle Arab'ın peşinden bakar.
Sonra o da kendi yoluna, devam eder, uzaklaşır.

98. KARAKOL **(İç-Gün)**

GARSON — Bir fasulya daha istedi, onu da verdik, baklava istediler, onu da verdik, tas kebap filan.. Hesaba sıra gelince kaçtılar, ancak bunu yakalıyabildim.

Komser bakıyor.
Abu boynunu bükmüş duruyor.

KOMSER — Niye kaçtınız?

Abu susuyor.
KOMSER — Niye kaçtınız dedim..
ABU — Üç gündür üçümüz de açtık sayın komserim. Dayanamadık, paramız yoktu.
KOMSER — Borçları ne bunların?
GARSON — İki tas kebap, iki kuru..
KOMSER — Bırak ulan kuruyu yaşı, şu herifin borcu ne sana?

GARSON — Bir tas kebap, bir pilav, ekmek, su (Kapı sesi)
İki porsiyon baklava, hepsi eder 975 kuruş.

Kapı vurulur.

KOMSER — Gel..

99. AHIRKAPI (Dış-Gün)

Abu tek başına deniz kenarında yürümektedir. Yerden sigara alır denize atar.
Deniz kenarında yürüyen Abu'yu bir arabanın ön camından görürüz.

KOMSER/SES/ — İlerde gidene bak.. Klasik suçlu tipi..

I. POLİS/SES/ — Nerden anladınız komserim.

KOMSER/SES/ — Görürsün bak.. Yavaşla biraz.

Araba Abunun hizasına gelince yavaşlar, durur. Komser başını pencereden çıkarır.

KOMSER — Hey delikanlı..

Abu ürkek bakar.
Yavaş yavaş uzaklaşmaya başlar.

KOMSER — Bir dakika gel buraya..
Abu iyice ürker. Geriler birden kaçmaya başlar. Komser birden ciddileşir. Direksiyondaki polise.

KOMSER — Yakalayalım şunu. Belli yeni suç işlemiş.

Araba hızla hareket eder. Kaçmaya çalışan Abu'yu görürüz.

(RESİM DONAR)

Kaçan Abu'nun donmuş resmi üzerinde..

(ZAVALLILAR) yazısı belirir.

SON

BASINDA“ZAVALLILAR,,

İÇERDEKİ ADAMIN DIŞARDAKİ FİLMİ: ZAVALLILAR

Bir film çevirmek, çok sayıda kişinin uzun süreli ve yoğun çabasını gerektiren karmaşık, zor bir iştir. Bu çaba, değişik aşamalarda yarıda kalabilir. Sinema tarihinde, çevrilmiş binlerce filmin yanında, yaratıcılarının kafasında veya yazarların çekmecelerinde kalmış kimbilir kaç binlerce film daha vardır. Benzer biçimde, çevirim aşamasına geçildikten sonra da yarıda kalmış filmler çoktur, değişik nedenlerle... Hemen aklıma gelen 2 tanesini söyleyeyim: Ünlü Sovyet filmcisi Ayzenştayn'ın 1931-32'de Meksika'da 2 yıllık çabasını yansıtan «Que Viva Mexico», tamamlanamamış

filmlerden biri ve belki de en ünlüsüdür. Marilyn Monroe'nün intihar ettiği sırada yarıda bırakmış olduğu «Something's gotta give» komedisinin çekilmiş olan bobinleri ise, Fox şirketinin arşivlerinde saklı durmaktadır.

Yılmaz Güney'in, 1971'in çalkantılı günlerinde hapse girmesiyle yarıda kalan filmi «Zavallılar»ın kaderi de, diğer bitirilememiş filmlerinkine benzeyecek gibi görünüyordu. Güney, çıktıktan sonra bitirmeyi tasarladığı bu filmi, bilinen olaylardan yeniden «içeri» girmesi nedeniyle tamamlayamamıştır. Ancak, «Zavallılar»ın arşivlere gömülen bölümünün (yarım saat kadar) yürekli ve yerinde bir kararla, Güney'in her zaman «sinemadaki ustam» diye andığı bir bilgili sanatçının, Atıf Yılmaz'ın eline geçmesiyle, bugün sinemalarda gördüğümüz, başarılı ve aksamıyan bütünlüğü içindeki «Zavallılar» doğmuş oldu.

«Zavallılar», odak noktası olarak 1 değil, 3 kişiyi alan, 3 kahramanlı bir film.. Abuzer, Arap ve Hacı'nın hapishanedeki arkadaşlıklarıyla başlıyor öykü.. Sonra bir gün, çıkma vakitleri geliyor. Sultanahmet parkında amaçsız gelecek önünde şaşkın otururlarken, her biri geçmişinin önemli, belirleyici bir olayını anımsıyor. Abuzer (Y. Güney), içerdeyken andığı acılı çocukluk günleriyle bütünleşen ilk gençliğini, toplumun yargıları önünde başlamadan biten ilk sevgisini düşlüyor.. Arap (Güven Şengil), haksız davranışına karşı isyan ettiği patronu yüzünden hapse girmesini anıyor..

Hacı (Y. Önal) ise, gelip geçen bir genç çiftin görüntüsünde sevgisiz, kadınsız geçen yaşamını, birlikte yaşamayı umduğu bir sokak fahişesinin kahpeliği yüzünden işlediği cinayeti düşünüyor..

«Zavallılar», toplumun ezdiği, horladığı, dışarıladığı küçük insanlardır; gerçek zavallılardır. Ezilmişlikleri içinde, günümüz Türk toplumunun içindeki belli yaraları deşer, belli sorunlara parmak basar, belli durumları simgelerler. Abu'nun, Güney'i kullanamama zorluğu yüzünden, çocukluğa ve ilk gençliğe kaydırılmış olan öyküsü, görülmemiş bir umursamazlık ve acımasızlıkla bilmezlikten geldiğimiz, eğilmediğimiz kimsesiz çocuk, kötü yetişen çocuk, suçlu çocuk sorununu ortaya getirir. Abu, kendisini satmaya kalkan üvey babası yüzünden katil olduğunu gözleriyle görür anasının. Kötülüğe, suça adım adım itilir. Ardında kurtuluş umudu taşıyan her kapı, toplumun «hırsız, suçlu» yargıları nedeniyle yüzüne kapanır. Sonunda, Y. Güney'in eşsiz oyunculuk gücü ile belleklere çakılan o korkulu, ürkek, kaçan adamın yüzü, işte toplumun, toplumsal vicdan (toplumsal bilinç) eksikliği yüzünden o çocuğu nereye, hangi noktaya getirdiğini seyircisinin suratına tokat gibi çarpan bir görüntüdür. Arap'ın, bir vaade kapılarak aylar boyu karşılıksız çalışması ve sonunda ne beklediği işe, ne de paraya kavuşması, toplumumuzdaki emek sömürüsünü ve sosyal güvence eksikliğini simgeler. Hacı'nın dramı

ise, yalnızca yalnızlığı, sevgisizliği anlatmaz. Aynı zamanda, çarpık kapitalist düzenimizin çirkeflerinde gelişen ve toplum vicdanında çöreklenen bozuk, yapay, yozlaşmış ahlâk değerlerini, fahişelik, pezevenklik, kabadayılık gibi bozuk düzenin yan ürünlerini de anlatır.

«Zavallılar», bu tematik bütünlüğe eklenen artistik bütünlüğüyle de, üçte biri çevrilip yarıda kalmış ve baş oyuncusundan yoksun olarak 3 yıl sonra başka bir yönetmen tarafından bitirilmiş bir film hali taşımamaktadır.

Senaryocu A. Yılmaz, Güney'in tamamlanamamış senaryosunu ustaca bütünlemiş, yönetmen Yılmaz, yönetmen Güney'in sanatsal üslubunu sürdürebilmiş, Kenan Ormanlar, Gani Turanlı'nın zevk dünyasına girebilmiş, Y. Önal ve G. Şengil, 3 yıl önceki rollerini bıraktıkları yerden alabilmişler, Y. Güney'in ismini bilmediğim yeğeni Güney'in ilk gençliğine gerçeklik katabilmiştir.

Bu küçük çaptaki mucize, kafa birliğine, gönül birliğine sahip kişilerin birbirlerini anlamakta, aynı çizgiyi sürdürmekte gösterdikleri çabanın bir sonucudur. Film, hiçbirinin temeline inmemekle birlikte, birçok soruna dokunmakta, birçok durumları ve çelişkileri sergilemektedir. Sayısız Türk filminde en bayağı biçimlerde sömürülmüş olan melodrama yatkın çeşitli unsurlar (örneğin suçlu çocuk sorunu, hapishane içi ilişkileri, bir fahişeye âşık olma gibi) kesinlikle melodrama indirgenmeden işlenmektedir. Film, ayrıca bu haliyle bi-

le, Güney'in Güney mitosu'nun son kalıntılarını temizleme, ezilen, horlanan Türk insanını temsil etme çabasındaki yeni ve geçmişteki filmlerinden daha ileri bir aşamayı da ortaya koymaktadır.

«Zavallılar»ı, perdeden ve özellikle Yılmaz Güney'den gelen her şeye karşı son derece duyarlı, etkilenen ve bu etkisini her fırsatta belirten bir seyirciyle birlikte seyrettim. Gözyaşları içinde, uzaklarda, duvarların ardında, seyircisi yapabildikleriyle, kendisi ise henüz yapamadıklarıyla başbaşa olan dostu düşünerek. Siz de böyle yapın. Kılı kırk yaran, ukalâ, üslupçu eleştirilerden uzak, gönül gözüyle seyredin, bu insancıl ve değişik yapıtı. O dostun Türk insanının dostu olduğunu, sizin dostunuz olduğunu hissedeceksiniz.

(Atilla Dorsay Cumhuriyet) 12. Mart. 1975

ZAVALLILAR

Bırakın Anadolu'nun herhangi bir kentinde yaşayanı, tüm yaşamı İstanbul'da geçmiş ve geçmekte olan kaç kişi bilir, Tophane kahvelerinde bir lira karşılığında başlarını masaya koyup sabahlayanları, ya da her biri yoksulluğun ve sahipsizliğin kurbanı olan küçücük erkek çocukların 10-15 liraya körpe vücutlarına sahip olunduğunu, kaldırım pazarlıklarını, pezevenk çevrelerini, yıkılmış sur kovuklarını kendilerine mekân edinmiş esrar-

keşlerin her çekilen dumanla yok olup gittiklerini... Jenerikten sonuna dek her karesinde böylesine çarpıcı, acı, böylesine kahredici bir İstanbul'un panoramasını yansıtıyor Zavallılar... Filmin gerçek kişileri olan Abu (Yılmaz Güney), Arap (Güven Şengil) ve Hacı (Yıldırım Önal)'ın, mahpus damındaki bir bakıma yaygın bir sözcükle kader birliği yanılgısını yansıtan yaşamları da böylesine bir çevrede başlıyor.. ve noktalanıyor. Abu, iş kazasında yitirdiği babasının, yoksulluğun çaresizleştirdiği anasının ve giderek sahipsiz kalmanın kurbanı olurken, Hacı bir başka çevrenin yaşamak, ayakta kalabilmek için gerekli kıldığı koşullara katlanamadığından Arap ise kırsal bölgelerin, büyük kente uymayan vaadlerinin onurlu bir insan için haklı ama yasalar için suç sayılan nedenlerinden ötürü biraraya geliyorlar.

Artık bu yitip giden insanlar için, hapishane bir an evvel terkedilmesi gerekli olan bir yer değil, aksine tüm yaşamları boyunca görmedikleri ya da görme olanağını bulamadıkları bir dost çevresi, sıcak bir yuva, karınlarını az da olsa doyurabilecek bir aş evi oluyor. Direniyorlar, yalvarıyorlar müdüre, hiç olmazsa kış aylarını da burada geçirmek için. Ama çaresiz, aynı gün salıveriliyorlar, yeniden kahredici yaşamlarını sürdürmek için dışarıya. Sonra, büyük kentin kalabalık caddelerinde, her geçen saniye yalnızlığın, sahipsizliğin ve yoksulluğun tadını, bir daha geri getirilemeyecek

ve ancak bir kez yaşanmış anıları düşleyerek küçülüyorlar, ufalıyorlar ve birer nokta olup kaybolup gidiyorlar..

Yılmaz'lar «Zavallılar»da sinemanın olduğu kadar tüm sanatların da sonsuz esinlenme kaynaklarından biri olan hapishane yaşamını, şimdiye dek görsel sanatlarda görmediğimiz bir sağlam temellendirmeyle beyazperdeye yansıtmışlar.

Kuşkusuz filmin bilinen çeşitli nedenlerden ötürü uzun sayılacak bir zaman biriminden sonra, yönetmeninden kameramına farklı kişiler tarafından devralınıp bitirilmesi, orijinal senaryosunu bazı detayda kalacak eleştirilerle kıstaslanabilecek hatalara ve gereksiz uzatmalara götürmemiş değil. Ama senaryonun konusundan çok ana tematiğini oluşturan kalkış noktasının, esas tutulması, filmin istenilen çizgide farklı bir yönetmenle de olsa sürdürülmesine yetmiş. Filmin her karesinde ve özellikle falsh - becklerde belirlenen hapishane yaşamına zorunlu bırakılmış kişilerin durumları, filmsel gerçeklere uydurulmuş yapay olaylar zincirlemesinin inandırıcılıktan uzak öykülenmesi yerine, sosyo-ekonomik nedenlerin bir sonucu olarak belirlenmiş ve bu belirlenmenin üstü, gerçek motiflerden oluşmuş yaşanması en azından mümkün olan olaycıklarla çizilmiştir. Jeneriğin İstanbul'un genelevleriyle, kaldırım kadınlarıyla, Boğaziçi'nin ve hammalların görüntüleriyle bir çırpıda özetleyiveren görüntüleri, hapishanede bir

tepsi baklavaya karşın izmarit toplayarak gününü gün eden yitik insanları, her flaş-beckte suçluluğa zemin hazırlayan dizilerin, daha çocukken başlayan zorunlu eğilimleri bu üstü çizilen olaycıklardan sadece birkaçı..

Yılmaz'lar ayrıca filmsel gerçek ile gerçek arasındaki dialoğu baştan sona, gerilimsiz ama her karesiyle inandırıcı bir duyarlık ve ahenkle sürdürmeyi de başarabilmişlerdir. İlk flörtlük denemesine girişen Abu'nun, yakınlık duyduğu ama yoksulluğu nedeniyle bir türlü duygularını açıklayamadığı sevdiği kızı, arabası olan bir gence kaptırması sonunda, ancak göz pınarlarında biriken birkaç damla yaşla çığlık yaptığı isyankârlığı, ya da Hacı'nın yetiştiği çevrenin bir uzantısı olarak, gönül verdiği bir sokak kadınının ihaneti karşısında bilinçsiz şekilde öç alma yanılgısını yansıtmaları filmsel gerçek ile gerçek yaşam arasındaki dialoğun çelişkilerinden doğan sentezini yansıtması bakımından iki önemli örnek olmuştur.

Filmde şimdiye dek alışmadığımız ve duymadığımız bir gerçek dialog zincirlemesinin kullanılmış olması da bir hayli ilginç... Tabiî Zavallıların ve dolayısıyla Yılmazların bir diğer olumlu tavırları da, suçlu kişilerin yaşamlarını redrospektif bir yöntemle ele almaları ve seyirciye kimin suçlu kimin suçsuz sayılacağı gerçeğini yansıtmalarından gelmektedir. Seyirci şimdiye dek, alışmadığı bu yöntem gereğince suça zemin hazırlayıcı nedenleri, çar-

pıcı bir görüntüleme içinde sezinlemekte, kişilerden ya da kişilerin zorlama oluşturduğu tiplemelerden çok, temellendirmesi sosyo-ekonomik nedenlere varan suç yaratıcı gerçekleri kavrayabilmektedir. Sanırız Yılmazlar'ın da tüm film boyunca söylemek ve görüntülemek istedikleri bundan başka bir şey değildir.

Sinemamız normları içinde böylesine olumlu sayılabilecek bir çalışmanın kuşkusuz detayda kalacak bazı yanlışlıklardan ya da gereksiz uzatmalardan arındığını iddia edecek değiliz. Filmin bütün içinde, hiç bir zaman tesirli olacağını sanmadığımız bu durumlara örnek olarak ilk flörtlük olayına zemin hazırlayan lunaparktaki kargaşalığı ya da, bitimi oluşturacak raslantı olayının ilk çıkış noktası yemek sahnesini gösterebiliriz. Ama belirttiğimiz gibi her iki gereksiz uzatma da, daha sonraki olayların bir prototipi olarak kullanılması zorunluğunu yaratmıştır yönetmen için. Tabiî filmin bitimi için eldeki malzeme ve kısıtlı çalışma yöntemlerini de anımsarsak, Zavallıların ortaya çıkan sonucunu her iki Yılmaz için de başarılı saymak gerekir.

Zavallılar, Yeşilçam'ın bugünkü koşulları içinde gerek içeriğindeki sağlam temellendirmesi ve gerekse biçimsel görüntü düzenlemesiyle detayda kalan bazı eksikliklerine rağmen bütünlüğe varabilmiş, Yılmazlar'ın yaman bir sürprizi, Türk sineması için ise küçük bir başeser...

(Burçak EVREN Yeni Ortam 14.3.1975)

MARAŞ'TA YILMAZ GÜNEY'İN FİLMİNİN OYNATILDIĞI İKİ SİNEMAYI KOMANDOLAR TAHRİP ETTİ

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu)

Kahramanmaraş'ta önceki gece Yılmaz Güney'in «Zavallılar» filmini oynatan Atlas ve Ceylân sinemaları komandoların baskınına uğramış ve sinemalar tahrip edilmiştir.

Adana Güney Film İşletme Müdürü Kadir Şekilli'nin verdiği bilgiye göre, Yılmaz Güney'in «Zavallılar» filmi Kahramanmaraş'a getirilmiştir. Filmin getirilmesi bazı çevreleri rahatsız etmiş ve sinemacı, «Bu film komünist filmidir. Oynatırsan seni öldürürüz» diye tehdit edilmiştir. Bunun üzerine sinema sahibi valiliğe başvurmuş, valilikten filmin oynamasının hiçbir sakıncası olmadığı bildirilince, «Zavallılar» filmi perşembe akşamından itibaren polis gözetiminde oynatılmaya başlamıştır. Ancak, önceki akşam, filmin oynatıldığı Atlas ve Ceylân sinemaları birdenbire komandoların baskınına uğramıştır. «Kahrolsun komünistler», «Milliyetçi Türkiye» naraları ile sinemalara saldıran komandolar, halkı dışarı çıkarmışlar, sinemayı tahrip etmişler, koltukları ve film makinelerini kırmışlardır. Filmin iki kopyası da ortadan kaybolmuştur.

Adana Güney Film İşletme Müdürü, «Zararımız 60 bin lira dolayındadır. Şu anda ortada tek suçlu yoktur. Ne savcılıkta, tek kişi

bulunmamaktadır. Vali Ankara'ya gitmiş, Emniyet Müdürü de, Sanayi Bakanı ile birlikte Pazarcık ilçesine gitmiş, Derdimizi anlatacak tek sorumlu yok. Kime derdimizi anlatacağız bilmiyoruz» demiştir.

Bu haber üzerine bilgisine başvurmak istediğimiz Maraş Emniyet Müdürünün Pazarcık ilçesine Sanayi ve Teknoloji Bakanı ile birlikte gittiği, yardımcısının nerede olduğunun bilinmediği bir komiser tarafından iletilmiş, vali muavini aranmış, ancak kendisi ile görüşmek mümkün olmamıştır.

Aynı biçimde, gerek Emniyet Genel Müdürü, gerekse İçişleri Bakanı ile de görüşme olanağı bulunamamıştır.

(Cumhuriyet 9 Haziran 1975)

ZAVALLILAR

üstüne tartışma

YEDİNCİ SANAT, «Zavallılar» filmi üstünde dururken, bu kez daha değişik bir yol izledi: Bir eleştirmen arkadaşımız, **Mehmet Ergün** ile ikisi öğrenci **(Günay Güreli** ve **Mehmet Aka Kurşun)** ve biri işçi **(Agop Hapyan)** olan üç izleyici filmi birlikte tartışarak ele aldılar ve değerlendirmeye çalıştılar; böylece ortaya değişik ve ilginç bir inceleme çalışması çıktı. Aşağıdaki metin, bu tartışma - inceleme'nin özetlenerek kısaltılmış biçimidir — Y.S.

MEHMET ERGÜN — Önce şunu belirtmeyi gerekli görüyorum: «Zavallılar», 1971'lerin Yılmaz Güney'in tasarlayıp üçte birini çektiği ve gerisini bilinen nedenlerden ötürü tamamlayamadığı bir film. Tutuklarevinden çıktıktan sonra bu filmi yeni baştan ele alma gereğini hissetmediğine bakarsak iki yıllık süre içerisinde, düşünsel plânda geçirmiş olduğu değişimlerle ulaşmış olduğu yeni yere **göre** herhalde onu tasarladığı biçimiyle yeterli görmemiş olacak. Ancak çeşitli nedenlerden ötürü — ki bu nedenler içerisinde ticarî olanlar da vardır — filmin «Güney Film» tarafından Atıf Yılmaz'a tamamlattırılmış ve seyircinin önüne çıkartılmış olması, her ne olursa olsun,

onu, **nesnel bir olgu olarak** ele alıp değerlendirmemizi gerekli kılmaktadır. Ancak filmin bu özelliği — yani üçte birinin Yılmaz Güney ve üçte ikisinin Atıf Yılmaz tarafından ve farklı senaryolardan çekilmiş olması — onu gerek Yılmaz Güney'in ve gerekse de Atıf Yılmaz'ın filmografisi içerisinde düşünmemizi olanaksız kılmaktadır. Bu nedenle biz bu filmi «Arkadaş öncesi Yılmaz Güney'inin filmografisi içerisinde mi, yoksa Arkadaş sonrası Yılmaz Güney'in filmografisi içerisinde mi düşünelim?» veya «Atıf Yılmaz'ın filmografisi içerisinde mi ele alalım?» gibi soruların dışında genel olarak sinemamızın içerisindeki yeri ve bu nitelikleriyle seyirci - sinema ilişkisi çerçevesinde yerine getirmesi olası olan işlev açısından ele alacağız. Bunu böylece belirttikten sonra, filmin seyirciye ilettiği mesajın ne olduğu üzerinde duralım ilkin. Konunun ve konunun gerisinde yatan düşüncenin...

MEHMET AKA KURŞUN — Filmin konusunu, yürürlükteki düzende egemen olan değer yargılarını sergilemek, seyirciye göstermek olarak belirleyebiliriz. Şöyle ki: Yürürlükteki düzende insanların değeri, emeklerinden sağlanan yararın derecesiyle ölçülmektedir. Şu ya da bu nedenle üretim faaliyetlerinin dışına düşmüş olan kişiler ise mevcut kanunlar tarafından korunmamak ve hayatlarını gayri kanunî yollardan kazanmak zorunda bırakılmaktadırlar. Filmde bu insanları yara-

tan faktörlerle bu insanların dramları anlatılmak isteniyor.

GÜNAY GÜRELİ — Bütün geribırakılmış ülkelerde olduğu gibi, bizim ülkemizde de sayıları hayli yüksek olan toplum dışına itelenmiş insanların dramı... Filmin konusu bence de budur. Fakat burada yalnızca toplum dışına itelenmiş insanların dramı anlatılmaktadır. Açmazları sergilenirken bir çıkış yolu önerisi getirilmiyor. Bence...

M.E. — İsterseniz filmde çıkış yolu önerisinin getirilip getirilmemesini tartışma konusu yapalım. Şimdi öncelikle filmin özünü saptamaya, seyirciye verilmek istenen temel düşünceyi açığa çıkarmaya çalışalım.

G.G. — O zaman ben şunu söylerim: Bu filmde her şeyden yoksun insanların dramları, içerisinde bulundukları açmazlar anlatılmaya çalışılmış.

AGOP HAPYAN — Yılmaz Güney'in başlayıp Atıf Yılmaz'ın tamamladığı «Zavallılar» filminde, benim görebildiğim, arkadaşların da değindiği gibi, üretim ilişkilerindeki çarpıklık nedeniyle toplumun dışına düşmüş, düşürülmüş ve ülkemizin en sefil insanlarını oluşturan lumpenlerin yaşantıları sergileniyor. Ayrıca sözkonusu çarpıklıklar devam ettiği sürece, pek çok kişinin de filmde yaşayışlarından kesitler sunulan insanların durumuna düşmelerinin kaçınılmaz olduğu vurgulanmak isteniyor. Abuzer'in babasının herhangi bir iş gü-

venliği olmayan bir işçi olması ve bu nedenle de bir iş kazasında ölünce çoluğunun çocuğunun sefil olması, gayrikanunî yollara sapmak zorunda kalması...

M.E. — O zaman şöyle diyebilir miyiz acaba? «Zavallılar»da, düzendeki düzensizlik nedeniyle toplumun dışına düşmüş insanların dramı anlatılmaya çalışılmaktadır. Üretim ilişkilerinin niteliği gereği, yürürlükteki kurallar çerçevesinde yaşantısını sürdüremeyen ve bu nedenle de o kuralların dışına çıkmak, yani suç işlemek zorunda kalan, ama yine o kurallar açısından toplum dışı kılınan insanların yaşantılarından alınmış bir kesit sunulmaktadır. Bilmem, söylenenleri bu şekilde toplamamız mümkün müdür?

M.A.K. — Mümkündür. Çünkü film boyu karşımıza çıkan üç temel tip, toplumsal aksaklıklar nedeniyle o aksaklıkları bünyesinde barındıran düzenin düzenini sağlayan kanunlar karşısında kanun dışı durumuna düşmüş, bizzat kanun dışı durumuna düşmelerine yolaçan toplum tarafından damgalanmış ve bu nedenle de başvurdukları her kapı yüzlerine kapatılan insanlardır. Bu nedenle...

M.E. — Yani şöyle diyoruz: «Zavallılar» toplumsal aksaklıklar nedeniyle yaşantılarını yürürlükteki kurallar içerisinde kalarak kazanamayan ve bu nedenle de yürürlükteki kuralların dışına taşmak, diğer bir deyişle suç işlemek zorunda kalan insanların yaşantıları-

nın sergilendiği bir film. Bu filmde yalnızca toplum dışına itelenmiş insanların yaşantılarını görmekle kalmıyoruz. Aynı zamanda onların toplumun dışına düşmelerine yol açan faktörlerin neler olduğunu da görüyoruz. Bireysel olanla toplumsal olanın iç içe verildiği bir film...

M.A.K. — Benim görüşüme göre bu yalnızca iki tip için açıklık kazanmış : Abuzer'le Arap için.. Şöyle ki : Biz filmin gelişimi içerisinde Abuzer'in toplumsal bir aksaklığın kurbanı olduğunu görüyoruz. Babasının her türlü iş teminatından yoksun olması... Öte yandan Arap da üretim ilişkilerindeki çarpıklığın kurbanı. Ama Hacı'nın neden tombalacılık yaptığı açık seçik belirtilmemiş...

M.E. — Ama yine de yaşantısını tombalacılık yaparak, kaçak sigara satarak kazanmak zorunda olan bir insanla yüz yüzeyiz. Ki o insan, herhalde yaptığı işlerin yasalar çerçevesinde suç olarak kabul edildiğinin bilincindedir. Tombalacı tanıdıklarıma bakarak söylüyorum, Hacı'nın bunun bilincinde olmaması imkânsızdır. En azından birkaç kez Şube'ye düşmüş olması gerekir. Öyleyken o işi sürdürmek zorunda olması, onun hangi faktörlerin itelemesiyle oraya geldiğini somutlayan bir motif olarak düşünülebilir. Gerçekte, onun tombalacılık yapmasının nedenleri gösterilmemiş filmde. Ama tombalacılık yapmak zorunda olması bizim için yeterlidir sanısındayım.

G.G. — Evet. Çünkü tombalacılık yapmak zorunda olan bir kişinin hangi faktörlerin itelemesiyle o işi yapmak zorunda kalabileceğini düşünebiliriz.

A.H. — Ben Abuzer'in üzerinde durmak isterim. Daha önce de belirttiğim gibi somut bir durum var ortada. Babası bir iş kazasında ölmüş, babasının iş güvenliğinin olmaması yüzünden ekmeksiz kalmaları üzerine, annesi, yeni bir evlilik yapmak zorunda kalmış. Geri kafalı bir adamla evlenmiş annesi. O da Abuzer'i okuldan alıp işe koşturmuş. Onu köle gibi çalıştırmaya başlamış. Abuzer'in düşüşü temiz bir biçimde yansıtılıyor.

M.E. — Şimdi biz burada Abuzer'in üvey babasının davranışlarını ahlâkî nedenlerle değil de, içerisinde bulundukları olanaksızlıklarla açıklamaya kalkışırsak daha iyi bir iş yapmış oluruz. Çünkü biz adamın çalışmadığını, buna karşılık en azından tiryakisi olduğu içkisini temin edebilmek için paraya ihtiyacı olduğunu biliyoruz. Bu nedenle de Abuzer'i okuldan alıp herhangi bir işe koşturmasını yadırgamıyoruz. Üstelik Abuzer adamın üvey çocuğu da... Bizim toplumumuzda üvey babaların davranışlarının hangi nitelikte olduğunu da biliyoruz. Bundan başka adamın karısını ona buna peşkeş çekmeye kalkıştığını da görüyoruz. Ki bu bizim halkımızın genel değer yargılarıyla hiçbir zaman için bağdaşmaz. Onu böylesi bir davranışa iteleyen mutlaka birtakım nedenler vardır. Gerçi bu

nedenler belirtilmiyor. Bir ev görüyoruz. Kirada mı oturuyorlar, yoksa ev kendilerinin midir? Bunu göremiyoruz. Ama yine de bu davranışın ardında yatan birtakım objektif nedenler vardır. Bu nedenle de adamın davranışlarının dinamiğini ahlâkî nedenlerle açıklamaya kalkışmak, yanlış olur. Bunu bir kenara bırakacak olursak «Zavallılar» için, özetle, bir sonucun, ama nedenleri de belirlenmiş bir sonucun filmi diyeceğiz. Sonuç, filmdeki üç tipin yaşantılarıdır. Nedenler ise, onları o yaşantıya iteleyen faktörler... Bilmem, ne dersiniz?

G.G. — Doğru.

A.H. — Ben de aynı kanıdayım.

M.E. — Şimdi şöyle bir sorun çıkıyor karşımıza : «Zavallılar» madem ki nedenleri de belirtilmiş bir sonucun filmidir, bu sonucun bir başlangıcının olması gerekir. Her süreç gibi... Bu başlangıç ne olabilir? Film bu konuda nasıl bir öneri getiriyor? Anlatılan insanların, ki onların lumpen proleterler oldukları daha önce belirtilmişti, düze çıkmaları mümkün değil midir? Filmde gösterildiği gibi hep bir fasit daire içerisinde mi yaşamak zorundadırlar? Sonla başlangıç, başlangıçla son hep özdeşleşmek zorunda mı kalacaktır? Filmde, bu açıdan baktığınızda, herhangi bir eksiklik görüyor musunuz?

G.G. — Bana kalırsa filmde, sözünü ettiğimiz fasit dairenin kırılması konusunda bir

önerinin getirilmesi gerekirdi. Çıkış yolunun gösterilmemiş olması, film için büyük bir eksikliktir. Hattâ bu açıdan baktığımda, filmin kimi gerçekleri çarpıtmak amacıyla yapılmış olduğunu bile düşünebiliyorum.

M.E. — Ne gibi?

G.G. — «Zavallılar»ı izlerken, orda anlatılan insanların hep aynı daire içerisinde yaşamak zorundaymış gibi yansıtılmalarına bakarak, bu dairenin parçalanmasının imkânsız olduğu gibi bir mesajın seyirciye iletilmek istendiği kanısına vardım ben. Bir çeşit kadercilik. Oysa böyle olmaması gerekirdi.

M.E. — Nasıl olmalıydı sizce?

G.G. — En azından o üç arkadaşın, o mahpushanede tanışmış olan üç arkadaşın birbirlerinden ayrılmamaları gerekirdi. Çünkü onları aynı yazgıyı paylaşmak zorunda bırakan şartlar o kadar ezici ki, birbirlerinden ayrıldıkları zaman büsbütün yalnız kalacaklarını düşünmeleri gerekirdi. Ve bu nedenle de teker teker hayatla kavga edeceklerine, birbirlerine omuz vererek aynı işi yapabilirlerdi. Ama film öyle bitirilmedi. Birbirlerinden ayrıldılar biliyorsunuz.

M.E. — Peki, diyelim ki ayrılmadılar. Değişen ne olurdu? O fasit daireyi parçalayabilirler miydi? Ya da birlikte hareket etmeleri, seyircide, onların açmazlarını aşmalarının «tek doğru yolunun» bu olacağı duygu-

sunu uyandırır mıydı? Bence sorunu oldukça bireysel plânda koyuyorsunuz. Bir yanlışlık ya da bir eksiklik aranacaksa orada değil de, daha temelde, filmi oluşturan düşüncede aramalıdır bence.

A.H. — Ben şöyle diyeceğim: Onların bu fasit daireyi kırmalarının mümkün olabileceğini, toplumda kendilerine daha iyi bir yaşama biçimi temin edebileceklerini düşünemiyorum ben. Çünkü onlar iş ilişkilerinin dışına atıldıklarından, bir fabrikaya girip sömürülerek dahi olsa, içerisinde bulundukları açmazdan sıyrılma imkânına sahip değildirler. Bu yüzden...

M.A.K. — Ben de şunu belirteceğim. Günümüz seyircisi, şartlandırılmışlığının kaçınılmaz bir sonucu olarak filmlerden hep aynı şeyleri bekliyor. Onların hep ezberlediği ve biraz da galiba özlemini çektiği biçimde bitmesini arzuluyor. Tabiî ki film boyu doldurulmuş olan seyirci filmin sonunda boşalıp evine gidiyor. Rahatlıkla kendisini gündelik hayatın akışına bırakabiliyor. Bu açıdan «Zavallılar»a baktığımızda, onun, seyircinin karşısına çıkartılan üç tipe bir çıkış yolu getirmemiş olmasını doğru bulduğumu belirteceğim. Çünkü onlar düze çıksalar bile, binlerce kişi onların durumuna düşmeye devam edeceklerdir ve bu onların gerçeğinin reddedilmesi demektir.

M.E. — Burada bir anlaşmazlık oldu galiba, Aka arkadaşla aramızda. «Bir çıkış yolu

getirilmeli miydi, yoksa getirilmemeli miydi?» gibisinden bir soru ortaya atarken, hiçbir zaman «seyirciyi boşalıma iteleyen yönetmenlerin filmlerinin sonunda getirmiş oldukları çıkış yollarına benzer bir çıkış yolu bu filme eklense mi daha iyi olurdu, yoksa eklenmemesi mi daha iyi oldu?» gibisinden bir düşünceden yola koyulmadık. Yani film boyu karşımıza çıkan üç kişinin tüm toplum dışına itelenmişliklerine karşın sonuçta düze çıkmalarını, mesut, bahtiyar bir hayata başlamalarını falan düşünmedik. Yok öyle bir şey. Bizim üzerinde durduğumuz şey, sayıları belki de iki milyonu bulan bu insanların yazgılarının hep böyle mi sürüp gideceğidir. Filmde konunun işlenişi bize toplumdaki aksaklıklar devam ettiği sürece bu insanların hep böyle fasit bir daire içerisinden sıyrılmalarını sağlayacak olan şeyin ise, ters bir akıl yürütmesiyle, sözkonusu düzeni dönüştürmek olduğunu düşünmek yeter mi? Biliyorsunuz ülkemizde gerek sağ ve gerekse de sol cephede düzenin değiştirilmesinin gerektiğinden sözeden o kadar çok kişi var ki.. Hattâ Ecevit'in **«Bu Düzen Değişmelidir»** isimli bir kitabı bile var. Önemli olan şu sorunun karşılığı: Nasıl bir dönüşüm? İşte eksik olup olmadığını araştırdığımız çıkış yolu, bu sorunun karşılığıdır. Burada şu gerçeği vurgulamakta yarar var: Çıkış yolu sorununu tartışırken, o yolun filmdeki tipler tarafından farkedilip farkedilmemesini pek önemsemiyorum. Özellikle bu film-

de, bizzat lumpenlerin kendileri için özel bir çıkış yolu önerisinin getirilmesi imkânsızdır. Bu konuda Agop arkadaşa katılıyorum ben. Fakat ortada bir de şöyle bir gerçek var: Lumpenlerin ezilmişlikleri onların toplumdışına düşmelerinden, düşürülmelerinden ileri gelmiyor. Çünkü toplum içi olup da ezilen, sömürülerek ezilen o kadar çok kişi var ki... Belki toplumdışı bırakılmış olmaları onların daha fazla ezilmelerine yolaçıyor. Ama bu yukarıda belirttiğimiz gerçeği değiştirmez. Diyelim ki iş ilişkilerine girebilseler, hamallık yapsalar veya bir fabrikada işçilik yapsalar, bütün dertleri çözümlenecek mi? İşte çıkış yolu önerisi sözkonusu edilirken bu gerçeğin göz önünde bulundurulması gerekir. **Onların yazgılarının da diğer ezilen ve sömürülen yığınların yazgıları ile bir olduğunun vurgulanması gerekir.** Vurgulanınca da seçenek getirmek kolaylaşır. Burada yanlışlık özel olarak lumpenlerin ele alınması, genel olarak da onların diğer sınıf ve tabakalardan soyutlanmasıdır. Bilmem dikkat ettiniz mi? Lumpenlerin dışında kalan ve fakat sömürülerek yaşayan insanların hemen hepsi oldukça mutlu bir biçimde çizilmiş. Hepsi cıvıl cıvıl, hayat dolu. Eğer onlar bize bir lumpenin gözünden verilmiş olsalardı, bu görüntülemeye itiraz etmezdik. Ama ne yazık ki bizzat yönetmenlerin gözüyle yansıtılan bölümlerde karşımıza çıkıyor bu görüntüler. Öyle olduğu için de filmdeki eksiklik kendiliğinden ortaya çıkıyor. Üs-

tüne basarak söyleyelim : Film, bir lumpenin gözüyle yansıtılan bölümlerde karşımıza çıkışında kalan insanların gerçekliğini yansıtan bir film olarak kurulmuş olsaydı, onu yalnızca bu kuruluşun aksaklığı açısından eleştirir, bir çıkış yolu önerisinin getirilmemiş olmasının üzerinde pek durmazdık. Ama filmde yönetmenin gözüyle diğer sömürülen yığın ve tabaklar da karşımıza çıkarıldığı için, lumpenlerle bu sınıf ve tabakaların yazgıları arasında bir paralelliğin kurulup, seyirciye bir çıkış yolu önerisinin getirilmemesini önemli bir eksiklik olarak görüyoruz.

A.H. — Evet, haklısınız. Gerçekten de bizim gözümüzden kaçtı bu. Kaçmaması gerekirdi. Seyirci lumpenlerin yaşayışını gördü ama, onların nasıl düze çıkacaklarını göremedi. Daha doğrusu yönetmen bunu göstermedi seyirciye. O zaman şöyle bir soru çıkıyor karşımıza : Yönetmen nasıl yapsaydı da, onların kurtuluşu için sapılması gereken yolu seyirciye aktarması mümkün olabilirdi?

M.E. — Bizim ortaya attığımız soruyla aynı kapıya çıkıyor galiba bu.

A.H. — Evet.

M.E. — Az önce düşüncelerimi açıklamaya çalışırken, filmin lumpenlerin gözünden belli bir gerçekliğin anlatımı üzerine kurulmuş olması halinde, yönetmenin bir çıkış yolu önerisi getirmesinin olumsuz olacağını belirtmiştim. Bunu seyircide belli bir gerçek-

çilik duygusunun uyandırılıp uyandırılmamasının içtenlikle olan bağlantılarını dikkate alarak ileri sürdüm. Gerçekten de filmde iş ilişkilerinin içine giremeyen insanlar anlatılmış olsaydı, bu insanlar ancak içerisine sıkıştırıldıkları fasit daire çerçevesinde kalan birtakım seçenekler peşinde koşabilirlerdi. Kanun dışı girişimlerini yoğunlaştırmak veya kendileri gibi aynı çarkın kurbanı olan kişilerin sırtından geçinmeye çalışmak... Onların kalkıp da sömürü mekanizmasının karşısına dikilmeleri pek inandırıcı olmazdı. Bilinçle sosyal varlık arasında diyalektik bir bağ olduğunu kabul ediyorsak tabiî... Gelgelelim film lumpenlerin gözü ile anlatılan birtakım olayların üzerine kurulmadığı için, yönetmenin onların yazgısını değer yaratarak sömürülen insanların yazgısı ile bütünleştirmemesi bir eksiklik oluyor. Filmin fabrika sahnesinin bir köşesine, emeğini satarak geçimini sağlamaya çalışan insanların yaşama kavgalarından bir bölüm sıkıştırılarak bu iş pekâlâ da gerçekleştirilebilirdi.

G.G. — Evet, ben de şimdi bu görüşe katılıyorum. Üstelik bunun gerçekleştirilmesi için fabrika sahnesinin dışında, Abuzer'in babasının iş kazasında ölmesi de kullanılabilirdi.

M.E. — O halde biz burada hemfikiriz demek ki.

G.G. — Evet.

A.H. — Evet.

M.A.K. — Ama bir de şu var. Yani orada sizin dediğiniz ilk yol vardı. Kendi yaşayış tarzları içinde belli bir düzeye ulaşmak, bir kadın tutmak, fedailik yapmak... Bunu, o aradıkları adamı bulsalardı, oluşturabileceklerdi belki. Hani bize yardım edebilir diye aradıkları Muhlis, ilerde, belki başka konularda da onlara yardımcı olabilecekti.

M.E. — Şimdi bakın dostum, bizim burada tartıştığımız şey Muhlis'i bulmaları halinde varacakları nokta falan değil. Film lumpenlerin gözü ile verilmiş olsaydı, onların bulacakları yol, yalnızca onlar için geçerli olabilirdi. Biz lumpenlerin gözünden verilmiş bir filmde, lumpenlerin kalkıp da sömürü mekanizmasına karşı mücadele etmesinden yana değiliz. Çünkü böylesi bir bilinçlenmeyi içerisinde yaşadığımız toplumun maddî hayat şartları kaldırmaz. Gerçekçilik açısından yanlış olur bu. Ama madem ki yönetmen filmin gelişimine karışıyor, madem ki kendi gözüyle kimi olayları veriyor, o zaman özel olarak fazla edilen lumpenlerle genel olarak sömürülen yığınların yazgıları arasında bir paralellik kurabilirdi. Biz bunu yapmamış olmasına karşı çıkıyoruz. Biz bunu eksik görüyoruz. Yoksa filmi lumpenin gözüyle vermiş olsaydı, onların o büyük kentin kalabalık ve gürültülü caddelerinde Muhlis'i bulma umuduyla dolaşmalarıyla filmi bitirmiş olsaydı yönetmen, biz buna karşı çıkmazdık. Bir kusur aramak gerekecek olsaydı o zaman filmi-

ni yalnızca lumpenlerin üzerine kurmuş olmasına takılırdık. Yani bir lumpenin belli bir evrim geçirip, bir sisteme karşı çıkmasını savunmuyorum. Onun bir fasit daire içerisinde dönenip durması, nedenleri iyice belirlenmişse, bir seyirci olarak bana bir seçenek aramam gerektiğini hissettirebilir. Çünkü bir seyirci olarak ben, filmdeki olay kişisi ile aynı konumda değilim. O, filmde çizilmiş atmosfer içerisinde ve o atmosferle uyuşan bir biçimde davranmak zorunda iken ben onun davranışlarının dinamiğini görebilecek bir konumdayım. Ayakları havada bir tipin sloganik lâfları nasıl benim için hiçbir önem taşımazsa, ayakları yerde bir tipin bilinçsizce tükenişi de beni bağlamaz. Benim için önemli olan onun davranışlarının dinamiğinin doğru olarak konup konmamış olmasıdır. Bu nedenle Muhlis'i bulup bulmamalarının bizim için hiçbir önemi yok. Çünkü yönetmen bir kere işin içerisine karıştı. Sonunu da getirmesi gerekirdi. Ama getireceği öneriyi film içerisindeki lumpen farketmeyebilir de. Bunun hiçbir önemi yok. Önemli olan bunun benim görmemdir. Seyircinin görmesidir.

G.G. — Evet. Gerçekten de filmde insanların belli düşüncelerin taşıyıcıları durumuna düşürülmeleri etkileyicilik açısından yanlıştır. Filmde bir çıkış yolu gösterilebilirdi. Ama bu çıkış yolunu o üç lumpenden herhangi bir tanesinin görmesi şart değildi.

M.A.K. — Şimdi ben de sizinle aynı ka-

nıyı paylaşıyorum. «Zavallılar» daki eksikliğin nerede yattığını daha iyi anlıyorum şimdi. Ama o üç arkadaş ille de birbirlerinden ayrılmak zorunda mıydı?

M.E. — Bence evet. Üç günlük bir açlığın ağır boşluğunu hissederek gittikleri lokantada karınlarını doyurduktan sonra, içlerinden birini, adeta bir rehin gibi orada bırakıp sıvışmaları kaçınılmazdı. Bu onların içerisine itelenmiş oldukları açmazı ve yalnızlığı daha iyi bir biçimde vurgulayan bir motiftir. Üstelik ayrılmamaları halinin de herhangi bir anlamı yok. Belki o zaman, onların kurtuluşunun ne'ye karşı olduğu belirlenmeden bir araya gelmelerine bağlı olduğu gibi yanlış bir düşünce de seyirciye ulaştırılmış olurdu. Oysa çok iyi biliyoruz ki dünyanın hiçbir yerinde lumpenlerin itici gücü olduğu bir iş olmamıştır.

G.G. — Doğru.

M.E. — Filmin konusu ve bu konunun temellendirilişi üzerinde anlaştıktan sonra, isterseniz tiplerin ve görüntülerin konumu üzerinde duralım biraz da. Yani temel düşüncenin seyirciye iletilmesinde kullanılan araçların kullanılış biçiminin yeterli olup olmadığına...

G.G. — Ben o herifin Abuzer'in anasına sille tokat girişişini biraz yapay buldum. Ne olursa olsun bir insanın o denli insanlık dışı bir davranışta bulunabileceği kanısında değilim ben.

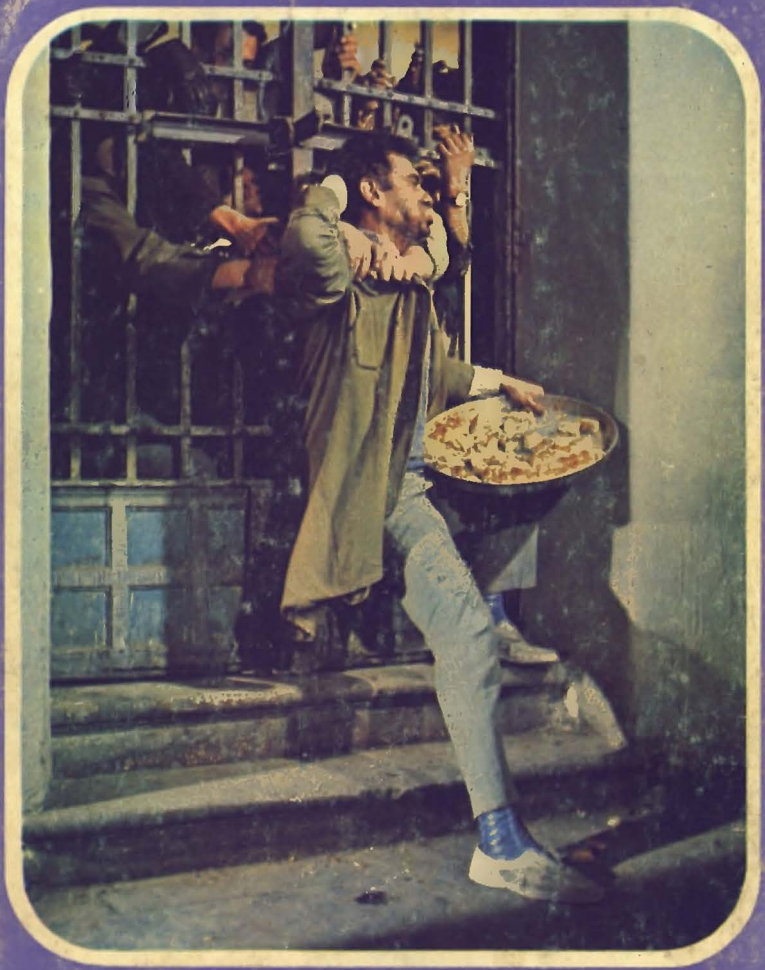
M.A.K. — Ben de Abuzer'in zihinsel bir sıçramayla yaptığı geriye dönüşle karşımıza çıkan küçük çocuğun anlatış biçimini biraz duygusal, biraz da yapmacık buldum. Hani, «Abi sen bilir misin?» falanlı konuşmalar...

A.H. — Bana da Arap biraz ters geldi. Kanımca tavrıyla, tutumu ve giyinişiyle hiç de Hacı ile Abuzer'in yanına yakışmıyordu. Bir zavallıdan çok gücün, kuvvetin simgesi gibi gözüktü bana. Filmin özüne aykırı bir tip gibi geldi bana...

M.E. — Bunların dışında?

A.H. — Pek takıldığımız başka bir şey yok...

M.E. — O halde sonuç olarak «Zavallılar» için, toplumumuzun lumpen proletarya diye isimlendirebileceğimiz kesiminin yaşantısından alınma bir kesiti yansıtan; ama onların yaşantılarının diğer ezilen sınıf ve tabakaların yaşantılarından soyutlanarak ele alınması nedeniyle, çıkış yolu getiremeyen ve bu yüzden de eksik kalan bir film olduğunu belirteceğiz. Bunun dışında, kapitalist toplum mantığının doğası gereği getirmiş olduğu insanî ilişkilerdeki met'alaşmayı vurgulaması ve belli bir kesimin gerçekçiliğini, saptayıcılık aşamasında kalarak dahi olsa yansıtması açısından da üzerinde durulması gerekli bir film «Zavallılar»...

Gülnoy yayınları

15 lira